

27. **Laburnum** Med. — zanovijet

Mlade grane i l. odozdo prileglo dlakavi; č. i p. svilenasto dlakavi (*i kult.*) (L. vulgare) Obična z. **anagyroides** Med.
Grane i l. gotovo goli ili l. na rubu i odozdo s dlakama koje strše; č. i p. goli ili č. rijetko dlakava. Planinska z. **alpinum** (Mill.) Ber. et Presl.

28. **Petteria** Presl. — tilovina

Grm s trodijelnim l.; liske odozgo gole, isprva odozdo uz glavnu žilu i uz rub prileglo dlakave, kasnije gole; cvj. u uspravnim gr., žuti; p. gol. (Cytisus weldeni) Ljuskasta t. **ramentacea** (Sieb.) Presl.

29. **Genista** L. — žutilovka

- 1 L. trodijelni, nasuprotni; liske linealne 2
L. cjeloviti (malokad pojedini trodijelni), izmjenični 3
- 2 Br. cvj. jajoliko lancetaste; zastavica samo na hrptu dlakava. Pretplanin. podr. Zrakasta ž. **radiata** (L.) Scop.
Br. cvj. linealne; zastavica izvana svilenasto dlakava. Pretplanin. i planin. podr. (Cytisanthus h.) Cijelolatična ž. **holopetala** Fleischm.
- 3 St. dvosjeko okriljena, člankovita; cvj. u kratkim, terminalnim gr. Livade. (Chamaespartium s.) Okriljena ž. **sagittalis** L.
St. nije okriljena 4
- 4 Zastavica (i l. odozdo) svilenasto dlakava 5
Zastavica gola, samo ponekad na vršku dlakava 7
- 5 Ladica isprva ravna, poslije svinuta; polugrm s najčešće poleglim granama; po 1–3 cvj. u produženim gr.; zastavica samo malo dulja od ostalih lat. Dlakava ž. **pilosa** L.
Ladica nije svinuta 6
- 6 Po 1–3 cvj. u kratkim gr.; niski, vrlo razgranjeni polugrm; mahuna svilenastodlakava, s 2 s. Kamenjare sredoz. podr. Kamenjarska ž. **vilarsii** Clem.
Po 2–7 cvj. u glavičastim cvatovima na vršcima grana, obavijenim najvišim l.; nizak grm s produženim granama; mahuna dlakava, linealna, redovno s više s. Svilenasta ž. **sericea** Wulf.
- 7 St. i l. goli; grane okriljeno trobridaste; palistići ne otpadaju, kasnije trnoviti (G. triangularis) Bridasta ž. **januensis** Viv.
L. bar na rubu dlakavi; palistići vrlo maleni, štapićasti ili ih uopće nema 8

- 8 P. dlakav; č. ± hrapavo dlakava 9
P. gol ili gotovo gol; č. gola, ponekad rijetko dlakava 10
- 9 St. bez trnova; gr. često razgranjeni; zastavica vrlo malo kraća od ladice; p. linealan. Šume. Jajolika ž. **ovata** W. K.
St. redovno s trnjem; gr. nisu razgranjeni; zastavica mnogo kraća od ladice; p. duguljasto rombičan. Germanska ž. **germanica** L.
- 10 St. bez trnova; l. na rubu fino dlakavi, eliptični ili lancetasti; st. okrugla, izbrazdana. Šume, livade. Bojadisarska ž. **tinctoria** L.¹
St. s trnjem 11
- 11 Trnovi strše, tanki su i mekani; grane prileglo dlakave. Uskolisna ž. **sylvestris** Scop.
Trnovi strše gotovo pod pravim kutom, vrlo su tvrdi i čvrsti; grane većinom s hrapavim, stršećim dlakama. Dalmatinska ž. **dalmatica** Bartl.

30. **Spartium** L. — brnistra, žuka

Grm sa zelenim granama; l. lancetasti, cjelovitog ruba; cvj. žuti, u rahlim gr. Sredoz. podr. »Brnistra, žuka«. **junceum** L.

31. **Ornithopus** L. — ptičja noga

Cvj. žuti; čitava b. mekano dlakava. Sredoz. podr. Žuta p. n. **compressus** L.
Cvj. ružičasti; p. na vrhu s kukasto svinutim kljunom. *Kult. i podivlj.* Crvenkasta p. n. **sativus** Brot.

32. **Coronilla** L. — grašar

- 1 Terminalna lisika znatno veća od postranih; jednogod., gola b.; cvj. maleni, žuti; p. savijen. Sredoz. podr. Škorpionski g. **scorpioides** (L.) Koch
Terminalna lisika nije veća od postranih 2
- 2 Klinac (unguis) lat. 2–3 puta dulji od č.; liske većinom odrezane ili izrubljene; grm. Grmoliki g. **emeroides** Boiss. et. Spr.
Klinac lat. otprilike iste duljine kao i č. 3
- 3 Cvj. žuti 4
Cvj. bijeli, crveni ili ružičasti 7

¹ Obuhvaća više oblika: jedan je subsp. elata, koji raste u vlažnim šumama istočne Hrvatske.

- 4 Liske linealnolancetaste; grm ili polugrm s produženim, šibastim granama; l. prije ljetne suše otpadaju. Kamenita mjesta sredoz. podr. Sitasti g. **juncea** L.
Liske kijačaste, eliptične ili obrnuto jajolike; grane nisu šibaste . . . 5
- 5 Palistići slobodni, otpadaju; najdonji par lisaka odmaknut od st.; grm s ravnim, visećim mahunama. Šikare i kamenjare sredoz. podr. Čvrsti g. **valentina** L.
Palistići srasli u kožičastu ljusku koja se nalazi nasuprot l.; najdonji par lisaka uz st. 6
- 6 Palistići veliki, otprilike iste veličine kao i liske; u št. redovno 5–8 cvj.; p. 6-bridast, sa 4 uska krilca. Livade. Krilastoplodni g. **vaginalis** Lam.
Palistići maleni, manji od lisaka; u št. redovno 15–20 cvj.; p. tupo 4-bridast. (C. montana) Gorski g. **coronata** L.
- 7 Trajnica; u št. obično oko 20 cvj.; cvjetne stapke 3 puta dulje od cijevi č.; l. obično s 20 lisaka; zastavica ružičasta, krila i ladica bijeli, ladica na vrhu tamnocrvena. Promjenjivi g. **varia** L.
Jednogod. zelen; u št. obično 3–6 cvj.; cvjetne stapke iste duljine kao i č.; l. s 13–17 lisaka; cvj. bjelkasti; zastavica crveno isprugana, ladica tamnocrvena. Sredoz. podr. Kretske g. **cretica** L.

33. Hippocrepis L. — potkovicica, kopitica

- 1 Malena trajnica; u št. 4–12 cvj., na dugim stapkama; članci p. polumjesečasti. Kitnjasta p. **comosa** L.¹
Jednogodišnje zeleni; u št. 1–6 cvj. 2
- 2 U št. 2–6 cvj.; pojedini cvj. na dugoj stapci, 3–4 mm dug; p. od 4–9 članaka. Travnjaci sredoz. podr. Trepavičava p. **ciliata** Willd.
U cvatu 1–2 cvj., gotovo sjedeći u pazušcu l. 3
- 3 Većinom po 2 cvj. u pazušcu l.; p. od 3 do 8 članaka, s udubljenjima na konkavnoj strani. Dvocvjetna p. **biflora** Spreng.
Većinom po 1 cvj. u pazušcu l.; p. od 7 do 10 članaka, s udubljenjima na konveksnoj strani. Sredoz. podr. Jednoplodna p. **unisiliquosa** L.

34. Scorpiurus L. — crveni mač

Jednogod. zelen; št. s 1–4 cvj.; p. sa malenim, gotovo kukastim trnovima. Sredoz. podr. Vlasnatodlakavi c. m. **subvillosus** L.

¹ Tipični je oblik gol, a subsp. glauca je sivkasto dlakava.

35. Hedysarum L. — slatkovina

Palistići srasli; list s 15–19 lisaka; gr. rahao; p bez trnova. Planin. podr. (H. obscurum) Planinska s. **hedysaroides** (L.) Schinz et Thell.
Palistići slobodni; 8–16 lisaka; gr. gust, gotovo glavičast; p. s trnovima koji su na vrhu kukasti. Sredoz. podr. Sredozemna s. **capitatum** Desf.

36. Onobrychis Mill. — grahorica

- 1 Cvj. bijeli ili žučkastobijeli (malokad ružičasto nahukani); st. uspravna; gr. gusti. Bijela g. **alba** (W. K.) Desv.
Cvj. ružičasti ili crveni 2
- 2 Jednogod. zelen; vj. crven, malo nadvisuje č.; p. dlakav. Sredoz. podr. Jednogodišnja g. **caput galli** (L.) Lam.
Trajnice; vj. znatno nadvisuje č. 3
- 3 Zastavica nešto kraća od ladice; cvj. ružičasti; lisaka 10–14, a prilleglo su dlakave. Pretplanin. livade. Gorska g. **montana** DC.
Zastavica redovno duža od ladice 4
- 4 Zupci č. prije cvjetanja strše, 3–4 puta duži od cijevi č.; vj. većinom blijedoružičast; st. polegla ili se uzdiže; liske (11–29) linealno lancetaste. (O. visianii) Visianijeva g. **ocellata** Beck
Zupci č. prije cvjetanja ne strše i malokad su više nego dva puta dulji od cijevi č. 5
- 5 Gr. prije cvjetanja tanak, ušiljen i rahao; vj. blijedoružičast. Pješčarska g. **arenaria** (Kit.) Sér.
Gr. prije cvjetanja debeo, na vrhu zaobljen, gust; vj. živahno ružičast. (O. sativa) Sjetvena g. **vicifolia** Scop.

37. Glycine L. — soja

Po 2–5 cvj. u pazušcu l.; p. hrapavo dlakavi. Kult. i podivlj. (G. soja) »Soja«. **max** (L.) Merr.

38. Ulex L. — štipovac

Grm s velikim, žutim cvj. Kult. i podivlj. Bodljikavi š. **europaeus** L.

39. Anagyris L. — smrdljiva jasika

Grm s trodijelnim l.; cvj. žuti, jedarce redovno sa smeđom pjegom; mahuna svinuta, 10–15 cm duga. Sredoz. podr. Smrdljiva jasika. **foetida** L.

40. Calycotome Lk. — hlapinika

Grane fino srebrnastodlakave; cvat s 2–4 cvj.; br. č. trodijelna; p. prileglo svilenasto dlakav. Šikare sredoz. podr. Opasna h.

infesta (Presl.) Guss.

Grane fino pustenaste; cvat s 5–15 cvj.; br. č. redovno cjelovita; p. donekle 4-bridast, vunenasto hrapavodlakav. Šikare sredoz. podr. Vlasnata h.

villosa (Poir.) Lk.

41. Wisteria Nutt. — glicina

Grm-penjačica, do 20 m visok; gr. 20–60 cm dugi, s velikim (oko 3 cm) ljubičastim cvj. Kult. (Glycine s.) Kineska g.

sinensis (Sims.) DC.

Porodica: Thymelaeaceae

Maleni grmovi, ponekad zeleni, s cjelovitim l. bez palistića; cvjetišće cjevasto produženo, većinom korolinično; cvj. pravilni, većinom ♂ ili poligamni; 4 slobodna lapa koji prelaze u cvjetišće; lat. nema;¹ pr. većinom 8; pl. s kratkim v., 1 stg. i 1 sjem. zametkom; p. je mesnat, nalik na bobu, ili suh.

Rodovi

- 1 Jednogod. zelen s neuglednim, žučkastozelenim cvj. **Lygia str. 216**
Maleni grmovi 2
- 2 Cvjetišće kratko, vrčasto; cvj. žučkasti **Thymelaea str. 216**
Cvjetišće produljeno, cjevasto; cvj. crveni, zeleni ili bijeli
Daphne str. 217

Vrste

1. Lygia Fasano — ligija

L. linealno lancetasti, šiljasti; cvj. pri dnu okruženi dlakama. (Thymelaea p.) Vrapčja l. **passerina** (L. Fasano)

2. Thymelaea Mill. — vrebina

Grm s bijelo pustenastim granama; l. jajoliki, mesnati, odozgo goli, odozdo fino pustenasti. Sredoz. podr. Čupava v. **hirsuta** (L.) Endl.

¹ Lapovi su često korolinični.

3. Daphne L. — likovac

- 1 Cvj. postrance na granama ili u gr. koji stoje u pazušcu l. 2
Cvj. (više njih) terminalni 3
- 2 Cvj. sjedeći, postrance na granama, ružičasti (malokad bijeli); l. u jesen otpadaju; p. crven. Šume. Obični l. **mezereum** L.
Cvj. u gr. u pazušcu l., žučkastozeleni; l. zimzeleni, kožnati; p. crn. Šume. Vazdazeleni l. **laureola** L.
- 3 Cvj. ružičasti; grane fino dlakave; l. kožnati, zimzeleni. Planin. podr. Crveni uskolisni l. **cneorum** L.
Cvj. bijeli ili žučkastobijeli 4
- 4 L. zimzeleni, kožnati, goli; cvj. na vrlo kratkim stapkama; lapovi zaobljeni. Šume. Blagajev l. **blagayana** Freyer
L. nisu zimzeleni; cvj. sjedeći; lapovi ušiljeni. Planin. i pretplanin. podr. Planinski l. **alpina** L.

Porodica: Elaeagnaceae

Drvenaste b. s cjelovitim, izmjeničnim l., bez palistića. Cvj. pravilni, ♂, poligamni ili oo; lapova 2–4, lat. nema; pr. 4–8, vrlo kratki; pl. nadrasla, s 1 sjem. zametkom; nepravilni p. (prividno koštunica).

Rodovi

- Cvj. oo; ♂ cvj. sa 4 pr. i 2 lapa, a ♀ s jajolikim cvjetištem i 2 manja lapa **Hippophaë str. 217**
Cvj. ♂ ili poligamni, sa 4 lapa **Elaeagnus str. 217**

Vrste

1. Hippophaë L. — pasji trn

Grm s trnovitim granama; l. linealno lancetasti, odozgo goli, odozdo srebrnasto ljuskavi; cvj. maleni, zelenkastosmeđi. (i kult.) »Pasji trn«. **rhamnoides** L.

2. Elaeagnus L. — zlolesina

Grm; l. lancetasti, redovno s obje strane srebrnasto ljuskavi; cvj. žuti, izvana srebrnastobijeli. Kult. i podivlj. Uskolisna z. **angustifolia** L.

Porodica: Lythraceae

Trajnice ili zeleni s cjelovitim, često nasuprotnim l. Cvj. ♂, većinom višesimetrični; cvjetišće izdubeno, lapova 4 do 6, isto toliko i vanjskih listića č.; latica 4–6, ponekad ih nema; pr. većinom 6 ili 12; pl. 1, s mnogo sjem. zametaka; p. se otvara s 2 zaklopca ili nepravilno.

Rodovi

Cvjetišta kratko, zvonoliko; lat. 6, često ih nema; v. vrlo kratak, s okruglom stg. **Peplis str. 218**

Cvjetišta cjevasto produženo; lat. 4 do 6, nikada ne nedostaju; v. tanak, s glavičastom stg. **Lythrum str. 218**

Vrste

1. *Peplis* L. — pilićnjak

Nježna, jednogod. b.; l. nasuprotni, obrnuto jajoliki; cvj. pojedinačni, blijedocrveni, gotovo sjedeći. Močvarna, vlažna mjesta. Potočni p. **portula** L.

2. *Lythrum* L. — vrbica

- 1 Trajnice ili niski grmići; cvj. crveni, u cvatovima nalik na kl.; većinom 12 pr. 2
Jednogod. zeleni; cvj. u pazušcu l., pojedinačni ili po 2–3 zajedno 3

2 L. pri dnu srcoliki, bar donji nasuprotni; cvatovi razmjerno gusti; listići vanjske č. znatno dulji od lapova. Vlažna mjesta. **Purpurna v. scalicaria** L.

L. pri dnu suženi, svi nasuprotni; cvatovi rahli; listići vanjske č. otprilike jednako dugi kao i lapovi. Vlažna mjesta. **Šibasta v. virgatum** L.

3 L. u gornjem dijelu st. linealno lancetasti; cijev č. s 10–12 žila i 5–6 trokutastih zubaca; 5–6 pr. Vlažna, podvodna mjesta. **Sipanska v. hyssopifolia** L.

L. u gornjem dijelu st. usko linealni; cijev č. sa 4 žile i 4 malena zubića; 4 pr. Pješčana, vlažna mjesta. **Četveročlana v. thymifolia** L.

Porodica: Myrtaceae

Grmovi s cjelovitim l. bez palistića. Cvj. ž. višesimetrični; po 5 lapova i lat.; pr. mnogo; pl. podrasla, s mnogo sjem. zametaka; p. je mnogosjemena boba.

Rod

Cvj. u pazušcu l., bijeli; p. je modrocna boba **Myrtus str. 219**

Vrsta

1. *Myrtus* L. — mrča, mirta

Grm; l. nasuprotni, jajoliko lancetasti, šiljasti, kožnati i zimzeleni. Sredoz. podr. (*M. italica*) **Obična m. communis** L.

Porodica: Punicaceae

Drvenaste b. s cjelovitim l. bez palistića. Cvj. ž. višesimetrični; cvjetišta postupno prelazi u č., te je postrance sraslo s pl.; lapova i lat. 5–8; pr. mnogo; pl. podrasla, s mnogo sjem. zametaka; p. je velika, mnogosjemena, jabuci slična boba.

Jedini rod

Punica str. 219

Vrsta

1. *Punica* L. — šipak, mogranj

Grm s trnovitim granama; l. goli, široko lancetasti ili obrnuto jajoliki; cvj. veliki, crveni; p. u unutrašnjosti mesnat. Sredoz. podr. **Zrnati š. granatum** L.

Porodica: Onagraceae (Oenotheraceae)

Trajnice ili zeleni s cjelovitim, izmjeničnim, nasuprotnim ili pršljenastim l. Cvj. ž. višesimetrični, malokad jednosimetrični; cvjetišta udubljeno i postrance sraslo s pl.: lapova i lat. 2 ili 4 (lat. ponekad nema); pr. 2, 4 ili 8; pl. podrasla, često vrlo produljena; v. l., s glavičastom ili 2 do 4-dijelnom stg.; p. je tobolac, malokad boba ili roška.

Rodovi

- 1 2 pr.; l. s peteljkom, pri dnu srcoliki ili široko zaobljeni **Circaea str. 221**
4 do 8 pr.; l. postupno suženi u peteljku ili sjedeći 2
- 2 4 pr.; lat. nema **Ludwigia str. 220**
8 pr.; lat. razvijene 3
- 3 Cvj. žuti; dvogod. zeleni **Oenothera str. 221**
Cvj. crveni, ružičastoljubičasti ili bijeli; trajnice 4
- 4 Pr. uspravni; bar donji l. nasuprotni ili u pršljenima **Epilobium str. 220**
Pr. prema dolje svinuti; svi l. izmjenični **Chamaenerion str. 221**

1. **Ludwigia** L. — mekčina
(*Isnardia* L.)

Trajnica; st. gola, pliva ili zakorjenjuje na čvorovima; l. nasuprotni, eliptični, goli; cvj. sjede u pazušcu l. Stajačice, močvare. (*Isnardia p.*) Močvarna m. **palustris** (L.) Ell.

2. **Epilobium** L. — vrbolika

- 1 St. okrugla, bez istaknutih pruga 2
St. okrugla, ali se na njoj ističu 2 ili 4 pruge 7
- 2 Stg. kijačasta; l. lancetasti, pri dnu kijačasti i sjedeći; iz podanka izbijaju tanke vriježe. Cretovi. Močvarna v. **palustre** L.
Stg. 4-dijelna 3
- 3 L. obuhvaćaju st., na rubu pilasti; st. vrlo razgranjena, s kratkim žljezdastim i dužim, vodoravno stršećim, jednostavnim dlakama; cvj. veliki, crveni. Uz obale, jarke i sl. Čupava v. **hirsutum** L.
L. na kratkoj peteljci ili sjedeći; cvj. maleni, nikada tamnocrveni 4
- 4 St. s grubim, stršećim dlakama; l. lancetasti, šiljasti, na rubu nazubljeni, gornji sjedeći, donji na kratkoj peteljci. Uz jarke, vlažna mjesta i sl. Sitnocvjetna v. **parviflorum** Schreb.
St. s finim, kratkim dlačicama, baršunasta; l. jajoliki ili lancetasti 5
- 5 L. lancetasti, postupno suženi u peteljku, razmaknuto nazubljeni, pri dnu cjelovitog ruba; cvj. bijeli, kasnije ružičasti. Suličasta v. **lanceolatum** Seb. et M.
L. jajoliki ili jajoliko lancetasti, nejednako nazubljeni 6
- 6 St. vrlo malo ili uopće nije razgranjena; l. razmjerno veliki, većinom nasuprotni; vj. dvostruko duži od č. Šume. Gorska v. **montanum** L.
St. niska, redovno obilno razgranjena; l. maleni, samo najdonji nasuprotni; vj. samo malo duži od č. Kamenita mjesta. Brežuljkava. **collinum** Gmel.
- 7 L. sjedeći ili gotovo sjedeći 8
L. na dosta dugim peteljka, šiljasti, gusto i nejednako nazubljeni, gotovo goli; st. vrlo razgranjena, s mnogo cvj.; cvj. blijedoružičasti ili bjelkasti. Vlažna mjesta, uz jarke. Ružičasta v. **roseum** Schreb.
- 8 L. se ne spuštaju niz st. 9
Srednji se l. nešto spuštaju niz st. i oštro su nazubljeni; st. razgranjena, gotovo gola. Vlažna mjesta, uz jarke. Prirasla v. **adnatum** Gris.

- 9 L. nikada u pršljenima, većinom nasuprotni 10
L. obično po 3 ili 4 u pršljenu (ponekad nasuprotni), gornji često izmjenični i sjedeći, svi veliki i sjajni, na rubu i uz žile fino dlakavi. Vlažna mjesta pretplanin. podr. Pretplaninska v. **alpestre** (Jacq.) Krock.

- 10 Pl. i mladi p. s rijetkim žljezdastim dlakama, poslije goli; l. jajoliki, razmaknuto nazubljeni, goli, donji tupi, gornji ušiljeni. Vlažna mjesta pretplanin. podr. Mišjakinjasta v. **alsinifolium** Vill.
Pl. i mladi p. sivkasto pustenasti 11

- 11 B. nema nadmenih vriježa; st. većinom sa 4 istaknute pruge; srednji l. linealno duguljasti; cvj. crveni. Šume. Lamijeva v. **lamyi** F. Schultz
B. s nadzemnim vriježama; st. većinom s 2 istaknute pruge; srednji l. duguljasto lancetasti; cvj. ružičasti. Uz obale. Tamna v. **obscurum** Schreb.

3. **Chamaenerion** Adans. — kiprej

- L. odozdo s mrežastom nervaturom, lancetasti; lat. s kincem (unguis), tamnocrvene (malokad bijele); podanak s vriježama. (*Epilobium* a.) Uskolisni k. **angustifolium** (L.) Holub.
L. odozdo bez mrežaste nervature, linealni; lat. bez klinca, ljubičasto-crvene; podanak bez vriježa. Močvarnik. **palustre** Scop.

4. **Oenothera** L. — pupoljka

- Lat. nešto kraće od lapova, dulje od pr.; lapovi izvana dlakavi, ali glatki. (*advent.*) Dvogodišnja p. **biennis** L.
Lat., lapovi i pr. otprilike iste duljine; lapovi izvana hrapavi, dlake sjede na čvorićima. Bodljikava p. **muricata** L.

5. **Circaea** L. — bahornica

- 1 Cvjetne stapke pri dnu bez br.; st. fino dlakava; l. jajoliki, pri dnu zaobljeni, na rubu nazubljeni. Šume. Obična b. **lutetiana** L.
Cvjetne stapke pri dnu s malenim bodljastim br., koje kasnije otpadaju 2
- 2 Lapovi i lat. jednako dugi; p. gotovo okrugao. Šume. Srednja b. **intermedia** Ehrh.
Lapovi duži od lat.; p. duguljasto kijačast. Planin. šume. Planinska b. **alpina** L.

Porodica: **Trapaceae**

Jednogod. vodene b. s cjelovitim l. i malenim palistićima. Cvj. ž, višesimetrični; po 4 lapa, lat. i pr.; pl. l. napola podrasla, 2-gradna, s 2 sjem. zametka; p. velik, drvenast, ne otvara se, nastaje od pl., cvjetišta i lapova, te sadrži 1 s.

Jedini rod

Trapa str. 222

Vrsta

1. Trapa L. — orašac

L. na dugim peteljčkama koje su mjehurasto nadute, sprijeda grubo nazubljeni; cvj. bijeli, u pazušcu l.; p. sa 4 rošćića. Stajačice. Vodeni o. **natans L.**

Porodica: **Haloragaceae**

Trajne vodene b. s fino rascijepanim l. bez palistića. Cvj. neugledni, većinom o, tetramerni; pl. podrasla.

Rod

Gornji cvj. ♂, donji ♀

Myriophyllum str. 222

Vrste

1. Myriophyllum L. — krocanj

Lat. zelenkastobijele; zupci č. šiljasti; p. glatki. Mirne vode. Pršljenasti k. **verticillatum L.**

Lat. crvenkaste; zupci č. tupi; p. bradavičavi. Mirne vode. Klasasti k. **spicatum L.**

Porodica: **Hippuridaceae**

Trajne vodene b. s pršljenastim, cjelovitim l., bez palistića. Cvj. neugledni, ž; č. izgleda kao uski rub; lat. nema; 1 pr.; pl. podrasla; p. se ne otvara.

Jedini rod

Hippuris str. 222

Vrsta

1. Hippuris L. — borak

St. cjevasta, člankovita. Stajačice. Obični b.

vulgaris L.

Porodica: **Callitrichaceae**

Nježne vodene b. s cjelovitim l.; cvj. maleni, neugledni, u pazušcu l., o, bez o., obično s dvije srpaste br.; ♂ cvj. od 1 pr., ♀ od pl. s 2 stg.; p. se raspada na 4 plodića.

Jedini rod

Callitriche str. 223

Vrste

1. Callitriche L. — žabovlatka

- 1 L. bez postranih žila; brakteola nema 2
L. s postranim žilama; na st. brakteole 3
- 2 L. linealni; p. neokriljen. Stajačice. Odrezana ž. **truncata Guss.**
L. pri bazi prošireni; p. na bridovima široko okriljen. Stajačice. Jesenska ž. **autumnalis L.**
- 3 Svi l. obrnuto jajoliki. Stajačice. Jezerska ž. **stagnalis Scop.**
Bar donji l. linealni 4
- 4 V. uspravni, doskora otpadaju. Stajačice. Proletna ž. **verna L.**
V. svinuti, ne otpadaju. Stajačice. Plosnatoplodna ž. **platycarpa Kütz.**

Porodica: **Cornaceae**

Grmovi ili drveće s cjelovitim, nasuprotnim l., bez palistića. Cvj. pravilni, većinom ž, u štitastim cvatovima; 4 vrlo malena lapa tvore uzak rub na pl.; 4 lat., 4 pr.; pl. podrasla, većinom 2-gradna, s 1 sjem. zametkom u svakoj pregradi; p. je koštunica.

Rod

Grm, ponekad drvo; p. je koštunica

Cornus str. 223

Vrste

1. Cornus L. — drijen

Cvj. žuti, pojavljuju se u rano proljeće prije l.; št. opkoljeni ovojem od 4 l.; p. je crvena, jajolika koštunica. (i kult.) »Drijen«. **mas L.**

Cvj. bijeli, pojavljuju se u kasno proljeće nakon l.; cvatovi bez ovoja; p. je crna, okrugla koštunica. »Svibovina, Svib«. **sanguinea L.**

Porodica: **Araliaceae**

Grmovi (penjačice) s cjelovitim ili krpastim, izmjeničnim l., bez palistića. Cvj. pravilni, ž; lapovi (5) vrlo maleni, nalikuju na zupce; lat. i pr. po 5; pl. podrasla, 5-gradna s 5 sjem. zametaka i 1 kratkim v.; p. je većinom boba s 5 s.

Rod

Cvj. žučkasto zeleni, u št.; p. je crna boba. **Hedera str. 224**

Vrsta

1. **Hedera L.** — bršljan

L. goli, kožnati, zimzeleni, 5-krpasti ili (na granama s cvj.) jajoliko ušiljeni. »Bršljan«. **helix L.**

Porodica: **Apiaceae** (Umbelliferae)

Zeleni ili trajnice (malokad polugrmovi). L. većinom različito razdijeljeni, redovno bez palistića, ali s dobro razvijenim rukavcem. Cvj. maleni, većinom ♂, malokad jednospolni ili poligamni, višesimetrični ili (osobito vanjski u cvatu) jednosimetrični, u jednostavnim (često nalik na gl.) ili češće sastavljenim št.; pri dnu grana sastavljenog št. postoji često ovoj listića (involucrum), a pri dnu cvjetnih stapki ovojčić (involucellum); č. neugledna ili vrlo malena, sastoji se od 5 zubaca (često je razvijena kao peterozubasti rub na gornjem dijelu pl.); lat. 5, često nejednake veličine; pr. 5; pl. podrasla, redovno 2-gradna, s 1 sjem. zametkom u svakom pretincu; v. 2, izbijaju iz ploče (»stypopodium«) koja prekriva pl.; plodići na unutarnjoj strani većinom plosnati, na lednoj izbočeni, s 5 rebara između kojih se često nalaze sekundarna rebra, malokad bez rebara; na unutarnjoj i na vanjskoj strani plodića razvijeni su vrlo često uljeni kanali.

Rodovi

- 1 L. cjeloviti, cjelovitog ruba; cvj. žuti ili crvenkastožuti; plodići s 5 rebara **Bupleurum str. 232**
L. različito razdijeljeni, krpasti ili bar na rubu izverugani ili nazubljeni 2
- 2 Cvj. u jednostavnim (često nalik na gl.) št., koji su često raspoređeni u nepravilne cvatove; l. cjeloviti ili dlanoliko razdijeljeni, malokad rasperani, ali tada trnoviti 3
Cvj. u pravilnim, sastavljenim št. (iznimno u jednostavnim št., ali su tada l. 2–4 puta rasperani i nisu trnoviti) 7
- 3 L. nalik na štiti, okrugli, s peteljkom na sredini plojke; št. nalik na gl.; b. vlažnih mjesta **Hydrocotyle str. 231**
L. nisu štitasti 4
- 4 Cvj. žuti; ovojni l. št. vrlo veliki, zeleni; cvat nalik na gl. **Hacquetia str. 231**
Cvj. nisu žuti 5

- 5 Listovi trnovito nazubljeni; cvj. u okruglastim, glavičastim cvatovima **Eryngium str. 231**
L. nisu trnovito nazubljeni, dlanoliko krpasti ili razdijeljeni 6
- 6 Št. s napadno velikim ovojem; cvj. na dugim stapkama; p. s ljuskavim rebrima **Astrantia str. 231**
Št. nalik na gl., s malenim, nenapadnim ovojem; cvj. na kratkim stapkama; p. s mekanim, kukasto savijenim bodljama **Sanicula str. 231**
- 7 Rijetka b. obalnih pijesaka uz more; l. dvostruko rasperani, liske linealno šiljaste, bodljikave; pojedini št. od više ♂ i jednog ♀ cvj.; p. s kratkim kljunom **Echinophora str. 236**
Drukčije b. 8
- 8 Plodići s 5 rebara ili bez rebara¹ 9
Plodići s 5 glavnih rebara i 4 sekundarna rebra između njih² 69
- 9 P. izrazito s obje strane splošten ili stegnut 10
P. na poprečnom presjeku okrugao ili s ledne strane splošten 43
- 10 Cvj. oo, ♂ žučkastobijeli, ♀ bijeli; ovoja nema **Trinia str. 233**
Cvj. ♀, poligamni ili o. 11
- 11 Plodići s (3–) 5 izrazitih rebara 12
Plodići s 5 nejasnih rebara ili bez rebara, često s izbrazdanim kljunom 38
- 12 Ovojčića nema 13
Ovojčić razvijen 17
- 13 Cvj. žuti ili zelenkastožuti; vršci lat. prema unutra savijeni; p. okruglasto bubrežast; 2 postrana rebra svakog plodića nejasna **Smyrnium str. 246**
Cvj. bijeli, zelenkastobijeli, crvenkasti ili crveni 14
- 14 Lat. obrnuto srcolike i izrubljene, bijele 15
Lat. vrlo malene, okruglaste i nisu izrubljene, zelenkastobijele; p. okruglast **Apium str. 233**
- 15 Donji l. dvostruko 3-dijelni, pojedini odsječci široki i jajoliko duguljasti; plodići nemaju uljenih kanala između rebara **Aegopodium str. 236**
Donji l. perasto razdijeljeni; plodići imaju između rebara 1 ili više uljenih kanala 16

¹ Treba usporediti i rod *Coriandrum*, kod koga nezreli p. nemaju rebra!

² Sekundarna rebra ponekad su (npr. rod *Torilis*) zbog gustih bodlja na plodiću teško vidljiva.

- 16 P. duguljast, s po 1 uljenim kanalom između 2 rebra
Carum str. 234
P. jajolik, s najmanje po 2 uljena kanala između 2 rebra
Pimpinella str. 235
- 17 Zupci č. nejasno razvijeni 18
Zupci č. jasno razvijeni 30
- 18 Rebra plodića valovito izverugana; lat. obrnuto srcolike; dvogod. zelen neugodna mirisa
Conium str. 246
Rebra plodića nisu izverugana 19
- 19 Bar donji dio st. polegao ili pliva, često puzav i zakorjenjuje; št. stoje prividno nasuprot l.; malene b. vlažnih mjesta
Apium str. 233
St. uspravna, nikada ne puže 20
- 20 Ovoj razvijen (često samo od 1 do 2 l.) 21
Ovoj manjka potpuno 25
- 21 Št. 3 – 6 zrakast; lat. okruglaste; v. vrlo kratak; p. s po 1 uljenim kanalom između 2 rebra
Sison str. 234
Št. redovno više nego 6-zrakast 22
- 22 Cvj. zelenkasti; lat. okruglaste, vršci prema unutra savijeni; p. s po 1 uljenim kanalom između 2 rebra
Petroselinum str. 234
Cvj. bijeli, crvenkasti ili crveni; lat. obrnuto srcolike ili 2-krpaste 23
- 23 Lat. obrnuto srcolike; cvj. pravilni 24
Lat. 2-krpaste, one na vanjskom rubu cvata veće; p. s po 1 uljenim kanalom između 2 rebra
Ammi str. 234
- 24 P. duguljast; odsječci l. uski, većinom linealni
Bunium str. 234
P. jajolik, s najmanje 2 uljena kanala između 2 rebra; odsječci donjih l. većinom široki
Pimpinella str. 235
- 25 Cvj. žuti ili zelenkasti 26
Cvj. bijeli, crvenkasti ili crveni 27
- 26 Donji l. 2 – 3 puta rasperani, samo najgornji trodijelni; cvj. zelenkasti; p. jajolik, s 10 jednakih, tupih rebara
Petroselinum str. 234
Donji l. dvostruko ili trostruko trodijelni, gornji trodijelni ili cjeloviti; cvj. žuti ili žućkastozeleni; plodići s 3 oštra i 2 nejasna rebra
Smyrnum str. 246
- 27 Rebra plodića šuplja, jako izbočena, šiljasta; l. ovojića lancetasti, ušiljeni, trepavičavi; b. ugodna mirisa
Myrrhis str. 246
Rebra plodića nisu šuplja 28
- 28 P. duguljast ili jajolik 29
P. linealan, crn, s oštrim, gotovo okriljenim rebrima; l. ovojića s kao vlas tankim šiljkom
Huétia str. 235
- 29 P. duguljast, s po 1 uljenim kanalom između 2 rebra; odsječci l. uski, većinom linealni
Bunium str. 234
P. jajolik, s najmanje 2 uljena kanala između 2 rebra; odsječci donjih l. većinom široki
Pimpinella str. 235
- 30 Cvj. žuti ili zelenkastožuti; lat. lancetaste ili eliptične, s prema unutra savijenim vršcima; p. okruglasto bubrežast; 2 prostrana rebra svakog plodića nejasna
Smyrnum str. 246
Cvj. bijeli, ponekad zelenkastobijeli ili crvenkasti 31
- 31 Malena b. s jednostavno rasperanim l.; bar donji dio st. polegao ili pliva, često zakorjenjuje i puže; št. prividno nasuprot l.
Apium str. 233
St. uspravna, ponekad samo najdonji dio zakorjenjuje ili pliva, ali tada b. velika i snažno razvijena 32
- 32 Ovoj manjka ili se sastoji od 1 do 3 l. koji doskora otpadaju 33
Ovoj razvijen, redovno se sastoji od većeg broja l. (više od 3) 34
- 33 Velika trajnica; podanak debeo, šupalj, iznutra s poprečnim pretincima; p. okruglast, širi nego dulji; b. raste uz vodu
Cicuta str. 234
Zeleni; korijen vretenast; p. duguljast ili jajolik; b. suhih i sunčanih mjesta
Ammoides str. 234
- 34 Trajnice koje rastu uz vodu; l. jednostavno rasperani (l. koji rastu pod vodom često višestruko razdijeljeni)
Sium str. 236
Kopnene b. s višestruko razdijeljenim ili djelomično trodijelnim l. 35
- 35 Lat. obrnuto jajolike ili duguljaste, nisu izrubljene, ponekad produžene u malen šiljak; rebra plodića naduto okriljena
Pleurospermum str. 246
Lat. obrnuto srcolike ili izrubljene 36
- 36 Rebra plodića oštra, gotovo okriljena; l. fino razdijeljeni, modrozeleni, sjajni
Grafia str. 246
Rebra plodića tanka, slabo izbočena 37
- 37 P. duguljast; st. okrugla, izbrazdana; prizemni l. trodijelni
Falcaria str. 234
P. srcoliko jajolik, postrance stegnut; st. bridasto izbrazdana; svi l. višestruko razdijeljeni
Physospermum str. 246
- 38 P. dvočvorasti (nalik na naočale) ili srcoliki, pojedini plodići (merikarpi) okruglasti 39
P. linealni, duguljasti ili jajoliki, često produženi u kljun 40

- 39 B. s podzemnim, jajolikim gomoljem; p. jajolikodvočvorast
Scaligeria str. 247
B. bez gomolja, neugodna mirisa; p. nalik na naočale
Bifora str. 247
- 40 P. s dugim kljunom, mnogo kraći od samog kljuna, na kljunu ukočene
dlačice; jednogod. zeleni **Scandix str. 245**
P. s kratkim kljunom ili uopće bez kljuna 41
- 41 P. bez rebara, s kratkim kljunom, kljun s 5 rebara
Anthriscus str. 245
P. s 5 nejasnih rebara, bez kljuna 42
- 42 V. končast; lat. većinom izrubljene; št. najmanje 6-zrakast
Chaerophyllum str. 244
V. gotovo nema; lat. većinom nisu izrubljene; št. 2 ili 3-zrakast
Myrrhoides str. 244
- 43 P. nije splošten, na poprečnom presjeku okrugao ili gotovo okrugao
. 44
P. s leđne strane splošten, na rubovima okriljen ili odebljalo obrubljen
. 55
- 44 Ovoja i ovojčica nema; cvj. žuti; l. razdijeljeni na čekinjaste odsječke
Foeniculum str. 238
Ovojčić razvijen; cvj. bijeli ili crveni, malokad zelenkasti ili svijetložuti
. 45
- 45 Zupci č. jasno razvijeni 46
Zupci č. manjkaju ili nejasno razvijeni 50
- 46 V. uspravan ili donekle raskrečen 47
V. kasnije prema dolje svinut 49
- 47 P. gol; plodići s po 1 uljenim kanalom između 2 rebra; b. vlažnih mjesta
Oenanthe str. 237
P. gusto dlakav 48
- 48 P. duguljast, prema vrhu sužen; plodići većinom s po 2 (1–3) uljena
kanala između dva rebra **Athamanta str. 238**
P. jajoliko valjkast; plodići s po 3 uljena kanala između dva rebra;
odsjecci l. linealno končasti **Portenschlagia str. 238**
- 49 Zupci č. trokutasti, kratki, ne otpadaju; ovoj manjka ili se sastoji od
malog broja l. **Seseli str. 236**
Zupci č. štapičasti, produženi, otpadaju; ovoj većinom od većeg broja
l.; st. bridasto izbrazdana **Libanotis str. 237**
- 50 B. morskih obala s mesnatim, modrozelenim l.; lat. okruglaste ili po-
prečno jajolike, smotane, nisu izrubljene **Crithmum str. 236**
L. nisu mesnati; lat. drukčije, često izrubljene 51
- 51 L. razdijeljeni u vrlo tanke odsječke, koji su gotovo pršljenasto pore-
dani; lat. eliptične, na oba kraja šiljaste **Meum str. 239**
Odsjecci l. nisu kao vlas tanki 52
- 52 Št. 4–10-zrakast; cvj. blijedožuti; ovojčić od mnogo l.; odsjecci l. fino
pilasti **Silaum str. 239**
Št. redovno više nego 10-zrakast; cvj. bijeli ili ružičasti, malokad ze-
lenkastobijeli 53
- 53 Jednogod. zeleni; ovojčić od (1–) 3 l., jednostran, većinom prema do-
lje svinut **Aethusa str. 238**
Trajnice 54
- 54 Plodići s više uljenih kanala između 2 rebra **Ligusticum str. 239**
Plodići s po 1 uljenim kanalom između 2 rebra **Cnidium str. 239**
- 55 Cvj. žuti ili zelenkasti 56
Cvj. bijeli ili crvenkasti 64
- 56 Odsjecci l. čekinjasto linealni 57
Odsjecci l. različitog oblika, ali nikad linealni 59
- 57 Lat. okruglaste, smotane 58
Lat. plosnate ili neznatno prema unutra svinute; ovoja nema ili se
sastoji od malog broja l. **Peucedanum str. 240**
- 58 Ovoj i ovojčić redovno razvijeni; velike trajnice **Ferulago str. 240**
Ovoja i ovojčica nema; jednogod. zeleni **Anethum str. 241**
- 59 L. goli 60
L. bar odozdo dlakavi 62
- 60 Odsjecci l. široki, jajoliki ili obrnuto jajoliki 61
Odsjecci l. uski, duguljasti ili lancetasti **Peucedanum str. 240**
- 61 Ovoja nema ili se sastoji od 1 do 3 l.; odsjecci l. jajoliki ili duguljasto
jajoliki **Angelica str. 239**
Ovoj od mnogo l.; odsjecci l. obrnuto jajoliki ili kijačasti
Levisticum str. 240
- 62 Ovojčica nema ili se sastoji od nekoliko l. koji brzo otpadaju; l.
većinom jednostavno rasperani, duguljasti **Pastinaca str. 241**
Ovojčić od većeg broja l. 63

- 63 Lat. zelenkaste, ± plosnate, samo vršak prema unutra previnut
Heracleum str. 241
 Lat. žute, smotane
Opopanax str. 240
- 64 Plodići s odebljalim, čvoričasto hrapavim rubom **Tordylium str. 242**
 Rub plodića splošteno okriljen 65
- 65 Plodići ne leže potpuno jedan uz drugi, pa su stoga okriljena postrana rebra jasno odijeljena, a čitav p. izgleda kao da je opkoljen s dva krila 66
 Plodići usko prilegli jedan uz drugi, pa su stoga okriljena postrana rebra prilegla jedno uz drugo, a čitav p. izgleda kao da je opkoljen jednim krilom 68
- 66 St. bridasto izbrazdana 67
 St. okrugla; lat. lancetaste, šiljaste; odsječci l. široki i veliki
Angelica str. 239
- 67 Lapovi neugledni; rebra p. okriljena; l. trostruko rasperani
Selinum str. 239
 Č. s 5 jajolikih zubaca; rebra p. končasta
Angelica str. 239
- 68 Svih 5 rebara na plodićima otprilike jednako međusobno udaljeni; lat. jednake
Peucedanum str. 240
 Dva postrana rebra odmaknuta od 3 hrptena rebra; sva rebra vrlo fina; lat. na rubu št. većinom veće od ostalih
Heracleum str. 241
- 69 P. nije ni okriljen ni bodljast; rebra plodića končasta ili hrptasto izbočena 70
 P. ili okriljen ili bodljast 71
- 70 4 sekundarna rebra slabije izbočena od 5 glavnih rebara; velike trajnice s 2–3 puta trodijelnim l. i velikim, okruglastim liskama
Siler str. 242
 4 sekundarna rebra hrptasta, ravna i jače izbočena od 5 zmijoliko svinutih glavnih rebara; jednogod. zelen s 1–3 puta rasperanim l.
Coriandrum str. 246
- 71 P. bez bodlja; sekundarna rebra okriljena, glavna končasta, stoga svaki plodić sa 4 krilca; lat. jednake
Laserpitium str. 242
 P. redovno s bodljama; vanjske lat. obodnih cvj. većinom veće od ostalih 72
- 72 L. ovoja rasperani ili na 3 dijela rascijepljeni; l. ovojića na 2–3 dijela rascijepani ili cjeloviti; glavna rebra plodića čekinjasta, sekundarna mnogo jače istaknuta, s 1 redom bodlja
Daucus str. 243
 Ovoja nema ili se sastoji od cjelovitih l. 73

- 73 4 sekundarna rebra široka i plosnata, gusto posuta bodljama i jedva primjetljiva
Torilis str. 244
 4 sekundarna rebra jako izbočena, često mnogo viša od glavnih rebara, s 1–3 reda bodlja 74

- 74 Ovoj se redovno sastoji od 2 do 5 l.; p. s ledne strane splošten
Orlaya str. 243
 Ovoja nema ili se sastoji od 1 do 2 l.; p. donekle postrance splošten; št. 2–5 zrakasti; st. bridasta
Caucalis str. 243

Vrste

1. *Hydrocotyle* L. — ljepušak

L. na rubu izverugani; št. nalik na gl., najčešće od 5 cvj.; cvj. maleni, bijeli, žučkasti ili zelenkasti. Močvarna, vlažna mjesta. Obični lj.
vulgaris L.

2. *Sanicula* L. — zdravčica, milogled

Trajnica; prizemni l. dlanoliko razdijeljeni, njihovi odsječci na 3 dijela rascijepani; st. bez l. ili s 1 malenim l.; cvj. bijeli ili crvenkasti. Šume. Europska z.
europaea L.

3. *Hacquetia* DC. — volujsko oko

Trajnica s puzavim podankom; st. bez l.; prizemni l. na dugim petelj-kama, dlanoliko razdijeljeni, njihovi odsječci sprijeda na 2–3 dijela rascijepani. Šume. Šumsko v. o.
epipactis (Scop.) DC.

4. *Astrantia* L. — zvjezdanka, lisjak

Lapovi jajoliki, tupi, s malenim, mekanim šiljkom; št. maleni, a ovojni ih l. ne nadvisuju; cvj. bijeli ili zelenkasti. Šume pretplanin. podr. Kranjska z.
carniolica Jacq.
 Lapovi jajoliko lancetasti, s čvrstim i tvrdim šiljkom; cvj. zelenkasto-bijeli ili crvenkasti. Velika z.
major L.

5. *Eryngium* L. — kotrljan

- 1 L. ovojića duboko rasperani; prizemni l. srcoliki, šiljasti. Planin. livade. Planinski k.
alpinum L.
 L. ovojića trnovito nazubljeni ili trepavičavi 2
- 2 L. ovojića jajoliki, trnovito nazubljeni; prizemni l. srcoliko bubrežasti. Pješčana mjesta uz more. Primorski k.
maritimum L.
 L. ovojića lancetasti ili linealni 3

- 3 Prizemni l. i donji l. st. cjeloviti ili trokrpasti, za vrijeme cvatnje uveluti; l. ovojića mnogo dulji od cvata. Sredoz. podr. Sredozemni k. **creticum** Lam.
Prizemni l. rasperani 4
- 4 Cvj. svijetlo modrikastozeleni; trnoviti zupci ovojića nisu prema dolje previnuti; žile l. mrežoliko isprepletene. Poljski k. **campestre** L.
Cvj. ljubičastomodri; trnoviti zupci pri dnu ovojića prema dolje previnuti; žile l. nisu mrežoliko isprepletene. Kamenita mjesta, vršitine. Ljubičastomodri k. **amethystinum** L.

6. *Bupleurum* L. — zvinčac

- 1 St. prorasla kroz l.; ovoja nema 2
St. nije prorasla kroz l. 3
- 2 Št. 2–3-zrakasti; l. ovojića strše; p. između rebra bradavičav. Sredoz. podr. (B. subovatum) Kopljastolisni z. **lancifolium** Hornem.
Št. 4–8-zrakasti; l. ovojića nakon cvatnje uspravljani; p. između rebra gotovo gladak. Okruglolisni z. **rotundifolium** L.
- 3 L. sa središnjom žilom i mrežolikom nervaturom, donji jajoliki, suženi u peteljku, gornji pri dnu srcoliki i obuhvaćaju st.; št. 5–10-zrakast. Planin. i pretplanin. podr. Dugolisni z. **longifolium** L.
L. s više uzdužnih žila 4
- 4 Trajnice 5
Jednogod. (malokad dvogod.) zeleni 8
- 5 St. nerazgranjena, bez l. ili samo na vrhu s 1 l.; prizemni l. linealni, s 3–5 paralelnih žila; ovojić od 5–10 l., duži od cvata. Planin. podr. Stjenoviti z. **petraeum** L.
St. obično razgranjena i nosi više l. 6
- 6 L. ovojića široko jajoliki, žučkasti, s 5–11 žila; gornji l. pri dnu srcoliki ili jajoliki, zatim suženi i ušiljeni; prizemni l. često vrlo uski; cvj. žuti. Planin. podr. Žuti planinski z. **ranunculoides** L.
L. ovojića lancetasti, kratki, s 3 žile 7
- 7 Prizemni l. s dugim peteljkama, eliptični ili duguljasti, gornji lancetasti i prema oba kraja suženi; l. ovojića s vrlo tankim šiljkom. Srpasti z. **falcatum** L.
Donji l. bez peteljke, slični l. trava, usko linealno lancetasti, gornji linealni; l. ovojića nemaju tankog šiljka. Planin. i pretplanin. podr. (B. gramineum) Travoliki z. **sibthorpiatum** Sm.¹

¹ Obuhvaća nekoliko oblika.

- 8 L. ovojića kožičasti, žučkastoželeni ili žuti, veliki, te obuhvaćaju cvat 9
L. ovojića zeleni, maleni, lancetasti, ne obuhvaćaju cvat 10
- 9 L. ovojića jajoliki ili eliptični, uglavnom tupi, većinom s 5 žila i kratkim šiljkom; l. ovoja lancetasti ili eliptični, s 3–5 žila, na rubu pilasti. Pretplanin. podr. Karglijev z. **karglii** Vis.
L. ovojića eliptično lancetasti, šiljasti, s 3 žile; l. ovoja linealno lancetasti, šiljasti, tamnozeleni. (B. aristatum) Osjavi z. **veronense** Turra
- 10 P. hrapav; st. u gornjem dijelu 4-bridasta i razgranjena, grane strše; l. linealno lancetasti; l. ovoja fino nazubljeni. Suha, slana mjesta. Najtanji z. **tenuissimum** L.
P. gladak 11
- 11 L. ovojića kraći od št. sa zreli p.; l. s 5–7 žila; stapke p. za polovinu kraće od p. (B. praealtum) Visoki z. **junceum** L.
L. ovojića duži od št. sa zreli p.; l. s 3–5 žila; p. s 1 velikim uljenim kanalom između 2 rebra. Međašnji z. **affine** Sadl.

7. *Trinia* Hoffm. — srdiška

- 1 Ovojić od 3 do 6 l.; st. do 50 cm visoka, snažna. Kitajbelova s. **kitabelii** M B.
Ovojića nema ili se sastoji od 1–2 l.; st. niska 2
- 2 K. kratak, gomoljast; stapke p. mnogo dulje od samog p. Modrozeleni s. **glauca** (L.) Dum.
K. produljen, valjkast; stapke p. samo malo dulje od samog p. Planin. podr. Kranjska s. **carniolica** Kern.

8. *Apium* L. — celer (inkl. *Helosciadium*)

- 1 Dvogod. zelen; st. uspravna, bridasta; ovoja i ovojića nema; lat. okruglaste, bijele. Uz morskou obalu. (*i kult.*) »Celer« **graveolens** L.
Puzave trajnice; st. niska, okrugla; ovojić redovno razvijen; lat. jajoliko lancetaste 2
- 2 Liske jajoliko lancetaste, na rubu jednoliko pilaste; št. gotovo sjedeći, s mnogo zraka. Močvarna i vlažna mjesta. (*Helosciadium n.*) Čvorasti c. **nodiflorum** (L.) Lag.
Liske okruglasto jajolike, na rubu nejednako pilaste ili krpaste; št. na dugim stapkama, 3–6-zrakasti. Močvarna i vlažna mjesta. (*Helosciadium r.*) Puzavi c. **repens** (Jacq.) Lag.

9. **Petroselinum** Hill. — peršin

Jednogod. zelen; l. sjajni, donji 2–3 puta rasperani, njihove liske na 3 dijela rascijepane, najgornji rascijepani na 3 uska dijela. *Kult. i podivlj.* (P. sativum) »Peršin«. **hortense** Hoffm.

10. **Sison** L. — sisanka

Dvogod. zelen s golom, vrlo razgranjenom st.; l. rasperani. Sredoz. podr. Razgranjena s. **amomum** L.

11. **Cicuta** L. — trubeljika

Trajnica; l. trostruko rasperani; cvj. bijeli, dijelom ž, dijelom ♂. Močvarna mjesta, uz vodu. Otrovnost t. **virosa** L.

12. **Ammi** L. — morač

Jednogod. zelen; donji l. 1–2 puta rasperani; liske lancetaste, na rubu oštro pilaste; l. ovoja rascijepani na 3–5 dijelova; cvj. bijeli. Veliki m. **majus** L.

13. **Ammoides** Adans. — mirod

Jednogod. zelen sa širokom i bujno razgranjenom st.; l. 2 puta rasperani, njihovi odsječci končasti; ovoja nema; cvj. bijeli. Sredoz. podr. Majušni m. (Ptychotis ammoides) **pusilla** (Brot.) Breistr.

14. **Falcaria** Fabr. — srpica (Prionitis Adans.)

Jednogod. zelen; odsječci l. linealno lancetasti, na rubu jednoliko pilasti, zupci bodljasto šiljasti. (Prionitis v.) Obična s. **vulgaris** Bernh.

15. **Carum** L. — kumin, kim

Dvogod. zelen; st. bridasta, razgranjena; l. dvostruko rasperani, pojedine liske rascijepane na usko linealne odsječke. Livade. (*i kult.*) »Kumin«. **carvi** L.

16. **Bunium** L. — koporac

- Plodići 5-bridasti, s 1 uljenim kanalom između 2 rebra; odsječci l. usko linealni; ovoj od 1 do 2 l. koji poslije otpadaju. Sredoz. podr. Šibasti k. **ferulaceum** S.S. Plodići poluokruglasti, s 2–3 uljena kanala između 2 rebra . . . 2

- St. uspravna ili samo malo pri dnu svinuta, nadvisuje prizemne l.; prizemni l. dvostruko trodijelni ili dvostruko rasperani; liske na dugim peteljčicama, listići usko linealni, šiljasti; gornji l. manje razdijeljeni ili postoji samo rukavac. Brdski k. **montanum** Koch. St. svinuta, često uz tlo prilegla, većinom nije dulja od prizemnih l.; donji l. na dugim peteljčkama, dvostruko ili trostruko razdijeljeni, liske rasperane, listići ponovno rascijepani na lancetaste odsječke. Kamenita mjesta, točila pretplanin. i planin. podr. Planinski k. **alpinum** W. K.

17. **Huëtia** Boiss. — cvolina (Freyera Rechb., Biasoletta Koch)

Trajnica s okruglastim gomoljima; l. goli, dvostruko rasperani; št. 6–14-zrakasti; cvj. bijeli. (Freyera c.) Gomoljasta c. **cynapioides** (Guss.) Drude

18. **Pimpinella** L. — bedrenika

- P. gol, gladak; cvj. bijeli ili ružičasti; trajnice 2
P. dlakav ili bar fino pustenast; cvj. bijeli 4
- St. bridasto izbrazdana, s više l.; v. za vrijeme cvatnje dulji od pl.; liske šiljaste. Velika b. **major** (L.) Huds.¹
St. okrugla, iscrtkana, u gornjem dijelu gotovo bez l.; v. isprva često kraći od pl. 3
- St. fino iscrtkana, bar u donjem dijelu nježno dlakava, malôkad potpuno gola; št. 6–12-zrakast; liske prizemnih l. redovno cjelovite i tupe, ponekad rasperane. Suha, kamenita mjesta. Kamenjarska b. **saxifraga** L.²
St. bridasto iscrtkana, potpuno gola; št. 5–7 zrakast; liske prizemnih l. gotovo dlanoliko izrezane, vršci lancetasti, fino ušiljeni. Planin. podr. Planinska b. **alpestris** Spreng.
- Trajnica s odrvenjelim podankom; st. iscrtkana i fino dlakava; št. 5–10-zrakast; gornji l. razvijeni često samo u obliku rukavca. Iscrtkana b. **tragium** Vill.
Zeleni s vretenastim k. 5

¹ Zabilježena je i var. rubra Hoppe, koja cvate ružičasto, a raste u planin. podr.

² Var. nigra (Willd.) Spreng. čitav je sivkasto dlakav.

- 5 P. sa stršećim i hrapavim dlakama; št. mnogozrakast, zrake dlakave; ovojića nema; l. 1 – 2 puta rasperani. Suha mjesta. Strana b.

peregrina L.

- P. prileglo dlakav; št. 8 – 12-zrakast; ovojić obično od 1 l.; najdonji l. okruglasto bubrežasti, cjeloviti ili krpasti, gornji 1 – 3 puta rasperani. Kult. i podivlj. »Anis«.

anisum L.

19. *Echinophora* L. — ježika

- Jednogod. b.; p. s ovjem nastalim od odrvenjelih stapki ♂ cvj. (»prividno cvjetišće«). Pješćana i šljunkovita mjesta uz more. Trnovita j.

spinosa L.

20. *Aegopodium* L. — jarčevac

- Trajnica s izbrazdanom st.; donji l. dvostruko trodijelni ili dvostruko rasperani. Sjenovita i vlažna mjesta. Podagrasti j.

podagraria L.

21. *Sium* L. — grešun (inkl. *Berula*)

- St. bridasto izbrazdana; št. terminalni; 2 postrana rebra na rubu plodića. Uz obale, močvarna mjesta. Širokolisni g.

latifolium L.

- St. fino iscrtkana; št. dijelom terminalni, dijelom (prividno!) nasuprotni l.; 2 postrana rebra ispred ruba plodića. Jarci, močvarna mjesta. (B. angustifolia) Uspravni g.

erectum Huds.

22. *Crithmum* L. — petrovac

- St. glatka, žučkasta; l. mesnati, tamnozeleni, 1 – 2 puta rasperani; liske linealno lancetaste, cjelovite; cvj. žučkastoželeni. Kamenita mjesta uz more. Obalni p.

maritimum L.

23. *Seseli* L. — devesilje

- 1 L. ovojića gotovo do vrha međusobno srasli; l. 3 puta rasperani; št. 6 – 12-zrakasti; trajnica s bijelim cvj. Konjsko d.

hippomarathrum Jacq.

- L. ovojića slobodni ili samo pri dnu donekle srasli 2

- 2 Cvj. žuti 3

- Cvj. bijeli ili crvenkasti 4

- 3 Ovoja nema; trajnica s vitkom, okruglom i golom st.; l. na 3 dijela razdijeljeni, pojedini odsječci trostruko rasperani; cvj. blijedožuti. Nježno d.

gracile W. K.

- Ovoj od više linealnih l.; st. bridasto izbrazdana; donji l. 2 – 3 puta rasperani, pojedini odsječci linealni i završavaju kratkim šiljkom; cvj. zlatnožuti. Zlatnožuto d.

peucedanoides (M. B.) Hay.

- 4 Zrake št. gole, većinom okrugle 5
Zrake št. bridaste, s unutarnje strane ili naokolo fino dlakave . . . 6

- 5 Peteljke l. odozgo žljebaste; št. 15 – 25-zrakasti; l. ovojića za polovinu kraći od cvj. stapki. Suha mjesta, stijene. Žljebasto d.

varium Trev.¹

- Peteljke okrugle, nisu žljebaste; l. ovojića jednako dugi kao i cvj. stapke. Okruglasto d.

gouanii Koch

- 6 Cvjetne stapke i zrake št. naokolo kratko dlakave; dvogod. zelen s uspravnim, bujno razgranjenom st.; l. 2 – 3 puta rasperani, gornji naglo smanjeni; l. ovojića jajoliko lancetasti, fino dlakavi. Planin. podr. Planinsko d.

malyi Kern.

- Cvjetne stapke većinom gole, zrake št. samo s unutarnje strane dlakave 7

- 7 Št. 15 – 30-zrakasti; l. ovojića za vrijeme cvatnje duži od št., sa širokim, kožičastim rubom. Jednogodišnje d.

annuum L.

- Št. 3 – 12 zrakasti 8

- 8 L. ovojića sa širokim, kožičastim rubom; p. 2 mm dugi. Vijugavo d.

tortuosum L.

- L. ovojića redovno bez kožičastog ruba; p. 4 mm dugi. Tomasinijevo d.

tommasinii Rchb. f.

24. *Libanotis* Hill. — zdravinjak

- 1 Donji l. 2 – 3 puta rasperani 2
Donji l. rasperani, liske pri dnu perasto usječene, njihovi odsječci grubo nazubljeni i ušiljeni. Sibirski z.

sibirica (L.) Koch

- 2 P. kratko dlakav; donji l. 2 – 3 puta rasperani, njihovi odsječci nazubljeni ili rasperani. Gorski z.

montana Cr.

- P. prividno gol (neobično fino dlakav); donji l. 3 puta rasperani, njihovi odsječci rasperani. Mrkvasti z.

daucifolia (Scop.) Rchb.²

25. *Oenanthe* L. — trbulja

- 1 Liske l. st. okrugle, šuplje i cjevaste; l. st. kraći od cjevastih i šupljih peteljaka; p. pri dnu suženi. Jarci, močvare. Cjevasta t.

fistulosa L.

- Liske svih l. plosnate 2

¹ Var. *promonense* (Vis.) K. Maly ima izrazito bridaste zrake št.

² Var. *nitida* (Vis.) Hay. ima sjajne l., kojih su odsječci srpasto savijeni; p. su gusto dlakavi.

2 Svi cvj. jednaki, ž; st. okrugla i iscrtkana; podvodni l. razdijeljeni na vrlo fine odsječke. Močvare, jarci. Vodena t. **aquatica** (L.) Poir. Cvj. na rubu št. ž; st. bar u gornjem dijelu ± bridasta 3

3 Št. 4–6 zrakasti; ovoja nema ili se sastoji od 1 l.; cvj. na rubu št. nisu izrazito zrakasti; režnjevi donjih l. st. lancetasti, gornjih linealni. Močvarne livade. (Oe. media) Močvarna t. **silifolia** M. B. Št. 8–20 zrakasti 4

4 K. s valjkastim gomoljima; cvjetne stapke na vrhu bez prstenastog odebljanja; cvj. bijeli ili ružičasti. Vlažna mjesta. Banatska t.

banatica Heuff

K. nitast, na vrhu gomoljasto odebljao; cvjetne stapke na vrhu s prstenastim odebljanjem (koje je vidljivo i pri dnu p.); cvj. bijeli. Bedrenikasta t. **pimpinelloides** L.

26. **Aethusa** L. — divlji peršin

St. fino iscrtkana; l. ovojčica jednako dugi ili dulji od pripadajućeg štitca; l. odozdo bez sjaja. »Divlji peršin«. **cynapium** L.¹

27. **Portenschlagia** Vis. — portenšlagija

Trajnica; št. 30–50-zrakasti; cvj. žučkastozeleni; p. gusto dlakav. Sredoz. podr. Razgranjena p. **ramosissima** (Port.) Vis.

28. **Athamanta** L. — nevesika

1 Št. 4–12-zrakasti; p. hrapav, s vodoravno stršećim dlakama; vršci l. linealno lancetasti. Planin. podr. Planinska n. **cretensis** L. Št. 12–15-zrakasti 2

2 St. uglavnom gola; vršci l. vrlo uski, končasto linealni; l. ovojčica kraći od cvjetnih stapki; p. baršunast. (A. turbith) Kamenjarska n.

rupestris (Scop.) Rchb.

St. dlakava; vršci l. linealni ili linealno lancetasti, ali nikada končasti; l. ovojčica otprilike iste dužine kao i cvjetne stapke. Pretplanin. i planin. podr. Hajnaldova n. **haynaldi** Borb. et Mechtr.

29. **Foeniculum** Mill. — komorač

Dvogod. zelen; vršci l. mekani, linealno bodljasti; št. 10–25-zrakasti. Sredoz. podr. Obični k. **vulgare** Mill.²

¹ Obuhvaća više oblika.

² Var. sativum ima cjevastu, šuplju st. i uzgaja se kao kult. b.

30. **Silaum** Mill. — koromica

Trajnica s 3–4 puta rasperanim l.; vršci l. linealno bodljasti; ovoj manjka ili se sastoji od 1 do 2 l. Vlažne doline. (Silaus pratensis) Žučkasta k. **silaus** (L.) Schinz et Thell.

31. **Meum** Mill. — štrbac

L. trokutasti, 2–3 puta rasperani; cvj. bijeli ili ljubičasti; vrlo mirisava b. Pretplanin. i planin. podr. Mirisavi š. **athamanticum** Jacq.

32. **Cnidium** Cuss. — ošak

Trajnica; st. iscrtkana; l. ovojčica goli; l. trostruko rasperani; cvj. bijeli. (Selinum s.) Bijeli o. **silifolium** (Jacq.) Simk.

33. **Selinum** L. — selenka

Trajnica; l. trostruko rasperani; zrake št. gole. Vlažne šume. Gola s. **carvifolia** L.

34. **Ligusticum** L. — koprenjak

Št. s 30–40 zraka; st. često preko 1 m visoka; l. višestruko rasperani, sa šiljastim, linealnim vršcima; ovoja nema ili se sastoji od 1 do 5 l. Planin. i pretplanin. podr. Sjajni k. **lucidum** Mill.

Št. 5 do 11-zrakasti; st. do 50 cm visoka; l. 2 do 3 puta rasperani, s lancetastim vršcima; ovoja nema ili se sastoji od 1 l.; cvj. većinom ružičasti. Planin. livade. Planinski k. **mutellina** (L.) Cr.

35. **Angelica** L. — anđelika, kravujac

(inkl. Archangelica, Ostericum et Tommasinia)

1 Lat. lancetaste ili eliptične, ušiljene 2
Lat. obrnuto srčolike, obrnuto jajolike ili okruglaste 3

2 Lapovi nejasno razvijeni; lat. lancetaste; srednja rebra plodića končasta; lisce jajolike. Vlažne livade i šume. Šumska a.

sylvestris L.¹

Č. malena, 5-zupčasta; lat. eliptične; srednja rebra plodića razmjerno debela. Pretplanin. podr. (Archangelica officinalis) Ljekovita a. **archangelica** L.

¹ Obuhvaća nekoliko oblika.

- 3 St. grubo izbrazdana; ovojčić od mnogo l.; zupci č. nejasni. Vlačne livade. Močvarna a. **palustris** (Bess.) Hoffm.
St. okrugla, iscrtkana; ovojčića nema ili se sastoji od malo l.; zupci č. jasno razvijeni. (Tommasinia altissima) Pršljenasta a. **verticillaris** L.

36. *Levisticum* Hill — ljupčac

Trajnica s dvostruko rasperanim l.; liske obrnuto jajolike ili kijačaste, na rubu urezano nazubljene; ovoj i ovojčić od mnogo l. *Kult. i podivlj.* Ljekoviti lj. **officinale** Koch

37. *Ferulago* Koch — koramač

Prizemni l. lancetasti, prema dnu suženi, dvostruko rasperani, gornji znatno manji; št. 8–14-zrakast; p. na rubu odebljao. Planin. livade. Šumski k. **sylvatica** (Bess.) Rchb.
Prizemni l. jajoliki, nisu prema dnu suženi, višestruko rasperani; terminalni št. 12–20-zrakast. Smolasti k. **galbanifera** (Mill.) Koch

38. *Opopanax* Koch — korenica

Trajnica; donji l. dvostruko rasperani, gornji na 3 dijela rascijepani; st. s brojnim št.; p. usko obrubljen. Sredoz. podr. Hironska k. **chironium** (L.) Koch

39. *Peucedanum* L. — pukovica, smudnjak

- 1 Ovoja nema ili se sastoji od 1 do 3 l. 2
Ovoj se sastoji od najmanje 4 l. 6
- 2 L. trodijelni ili višestruko trodijelni 3
L. rasperani, liske sjedeće, one donjih l. rascijepane na više dijelova 4
- 3 Cvj. žuti; št. 15–20-zrakasti; ovoja nema ili se sastoji od 1 l.; p. 8 mm dug. Dugolisna p. **longifolium** W. K.
Cvj. bijeli; št. 5–15-zrakasti; ovoja nema ili se sastoji od 1 do 3 l.; p. 5–7 mm dug. Livade, šume. Kožasta p. **coriaceum** Rchb.
- 4 L. (dok su svježi) s obje strane sjajni; zrake št. s unutarnje strane kratko dlakave; zupci č. nejasni; cvj. žučkastobijeli ili zelenkasti. Kuminška p. **carvifolia** Vill.
L. bez sjaja; zrake št. gole; č. 5-zupčasta; cvj. ružičasti, zatim bijeli 5
- 5 St. slabo razgranjena, gotovo bijela; liske l. st. razdijeljene; ovojčić od malo l. koji brzo otpadaju. Šotova p. **schottii** Bess.
St. bogato razgranjena, sivozelena; liske l. st. cjelovite; ovojčić od 5 končastih l. koji ne otpadaju. Stjenovita p. **petraeum** Noë

- 6 Okriljeni rub p. gotovo proziran, jednako širok kao i sam p.; lat. obrnuto srcolike; l. obično 2–3 puta rasperani. Austrijska p. **austriacum** (Jacq.) Koch
Okriljeni rub p. ima najviše polovinu širine samog p.; l. trostruko rasperani 7
- 7 Ovoj prema natrag previnut; cvj. bijeli ili crvenkasti 8
Ovoj strši, sastoji se od 5 do 8 l.; st. bridasto izbrazdana; liske perasto rascijepane, vršci završavaju bodljastim šiljkom 10
- 8 Dvogod. zelen s cjevastom, izbrazdanom st.; vršci l. linealni ili lance-tasti. Močvarna mjesta. Močvarna p. **palustre** (L.) Mch.
Trajnice s okruglom, fino iscrtkanom st. koja nije cjevasta 9
- 9 Liske odozdo modrozeleno; donji l. dvostruko rasperani. Jelenska p. **cervaria** (L.) Lap.
Liske s obje strane sjajne; donji l. trostruko rasperani. Šume. Brdska p. **oreoselinum** (L.) Mch.
- 10 Cvj. blijedožuti; zrake št. gole; v. na p. neznatno dulji od »ploče« (styl-opodium). Alžaška p. **alsaticum** L.
Cvj. bijeli; zrake št. iznutra često hrapavo dlakave; v. na p. prema natrag svinut, otprilike za polovinu kraći od samog p. Venetska p. **venetum** (Spr.) Koch

40. *Anethum* L. — kopar

Jednogod. zelen; st. okrugla, fino iscrtkana, modrikasto nahukana, gola; cvj. žuti. *Kult. i podivlj.* »Kopar«. **graveolens** L.

41. *Pastinaca* L. — pastinak

L. s obje strane sjajni, odozdo fino dlakavi, njihovi odsječci jajoliki ili duguljasti; cvj. zlatnožuti. Livade. Sjetveni p. **sativa** L.
L. bez sjaja, s obje strane kratko dlakavi, njihovi odsječci jajoliki, pri dnu gotovo srcolike; cvj. zelenkastožuti. Tamni p. **opaca** Bernh.

42. *Heracleum* L. — šapika

- 1 Bar l. st. trodijelni ili rasperani; liske na peteljčama; št. 10–25-zrakasti; ovoja nema; l. ovojčića linealni; cvj. bijeli ili zelenkasti, oni na rubu cvata zrakasti. Vlačne doline. Livadna š. **sphondylium** L.¹
L. dlanoliko ili perasto krpasti ili razdijeljeni; liske nisu na peteljčama 2

¹ Obuhvaća nekoliko oblika.

- 2 St. gola; l. kožasti, dvostruko perasto krpasti; cvj. zelenkastobijeli. Pretplanin. i planin. podr. Orsinijeva š. **orsinii** Guss.
St. hrapavo dlakava; l. perasto krpasti; cvj. bijeli. Pretplanin. podr. Hrapava š. **pollinianum** Bert.

43. Tordylium L. — orjašica

- 1 Ovoj jednako dug ili dulji od zraka št.; ovojić dulji od pojedinog cvata; lat., v. i p. goli. Sredoz. podr. Ljekovita o. **officinale** L.
Ovoj kraći od zraka št.; ovojić nikada dulji od pojedinog cvata . 2
- 2 Št. 9 – 15-zrakasti; ovojić jednako dug kao pojedini cvat; lat. bijele, izvana često crvenkaste, dlakave; v. i p. s kratkim čekinjicama. Velika o. **maximum** L.
Št. 3 – 8-zrakasti; ovojić kraći od pojedinog cvata; lat., v. i p. goli. Sredoz. podr. Apulijska o. **apulum** L.

44. Siler Cr. — timoj

St. okrugla, fino iscrtkana; št. veliki, s mnogo cvj. (Laser t.) Trorežnjasti t. **trilobum** (L.) Cr.

45. Laserpitium L. — gladac

- 1 St. okrugla, fino iscrtkana 2
St. izbrazdana 5
- 2 Št. 20 – 30-zrakasti 3
Št. 2 – 15-zrakasti 4
- 3 Liske cjelovitog ruba, lancetaste, šiljaste, prema dnu sužene; l. ovoja i ovojića lancetasti. (Siler montanum) Gorski g. **siler** L.¹
Liske na rubu grubo pilaste, sroliko jajolike; l. ovoja prema natrag svinuti, l. ovojića bodljasti. Vapnenačka podloga. Širokolisni g. **latifolium** L.
- 4 Lat. redovno bijele; liske lancetaste ili linealne, cjelovitog ruba; p. često tamnocrven. Vapnenačka podloga, točila. Točilarski g. **peucedanoides** L.
Lat. žučkaste, s tamnocrvenim rubom; liske jajolike, cjelovitog ruba, ili trokrpate i na rubu izverugano pilaste; glavna rebra p. s ukočenim dlakama; p. žučkastosmed. Obrubljeni g. **marginatum** W. K.

¹ Obuhvaća nekoliko oblika.

- 5 L. dvostruko rasperani; odsječci l. rasperani, s lancetastim, na rubu hrapavim vršcima; l. ovoja sa širokim kožičastim rubom; cvj. bijeli ili žučkasti; p. na glavnim rebrima s rijetkim čekinjicama. Vlažna mjesta. Pruski g. **prutenicum** L.
L. trodijelni i 2 – 3 puta rasperani; odsječci l. jajoliki, na rubu nejednako pilasti, odozdo gusto dlakavi; l. ovoja zeleni; cvj. bijeli ili ružičasti; p. gol. Veliki g. **archangelica** Wulf.

46. Daucus L. — mrkva

Dvogod. zelen; l. duguljasti; št. za vrijeme dok nose p. stegnuti; cvj. bijeli, središnji redovno crnojubičast. »Mrkva«. **carota** L.¹
Trajnica; l. ± trokutasti; št. za vrijeme dok nose p. nisu stegnuti; svi cvj. bijeli. Pješčana i kamenita mjesta uz more. Sredoz. podr. Primorska m. **gummifer** Lam.

47. Orlaya Hoffm. — moračina

- 1 Št. 2 – 4-zrakasti; 2 vanjska sekundarna rebra dvostruko šira nego 2 srednja rebra; l. ovojića s tankim, kožnatim rubom. Sredoz. podr. Plosnata m. **platycarpa** Koch
Št. 5 – 12-zrakasti; sva sekundarna rebra jednaka 2
- 2 Bodlje plodića čvrste, na svakom sekundarnom rebu u 1 – 2 reda, na vrhu oštro kukaste. Sredoz. podr. Mrkvasta m. **daucorlaya** Murb.
Bodlje plodića mekane, na svakom sekundarnom rebu u 2 – 3 reda, u gornjem dijelu često malo svinute. Velevjetna m. **grandiflora** (L.) Hoffm.

48. Caucalis L. — podlanica (inkl. Turgenia)

- 1 L. jednostavno rasperani, njihovi odsječci lancetasti, urezano pilasti; 3 glavna rebra na sredini ledne strane plodića jednako visoka kao i 4 sekundarna rebra; sva rebra nose bodlje poredane u 2 – 3 reda. (Turgenia l.) Širokolisna p. **latifolia** L.
L. 2 – 3 puta rasperani; svih 5 glavnih rebara plodića mnogo niža i uža od 4 sekundarna rebra, koja nose bodlje u 1 – 3 reda 2
- 2 P. linealno duguljast; bodlje na svakom sekundarnom rebu plodića većinom u 3 reda, hrapave. (Torilis l.) Troredna p. **leptophylla** L.
P. jajoliko duguljast; bodlje na svakom sekundarnom rebu plodića u 1 ili 2 reda, gole i glatke 3

¹ Obuhvaća nekoliko oblika, među kojima i var. sativus DC. s vretenastim, mesnatim, narančastim, jestivim k. (kult.)

- 3 Bodlje plodića na vrhu kukaste, jednako duge ili dulje od poprečnog promjera plodića. (C. platycarpus) Mrkvasta p. **daucoides** L.
Bodlje plodića s vrlo finim vrškom koji je gotovo ravan ili prema gore svinut; same bodlje mnogo kraće od poprečnog promjera plodića.
Bodljasta p. **muricata** Bischoff.

49. Torilis Adans. — čekinjavka

- 1 Št. sjedeći, prividno nasuprotni l.; vanjski plodići kukasto bodljasti, unutarnji hrapavi. Sredoz. podr. Čvorasta č. **nodosa** (L.) Gärtn.
Št. na dugim stapkama 2
- 2 Odsječci gornjih l. cjelovitog ruba; št. 2–3-zrakasti; ovoja nema. Sredoz. podr. Raznolisna č. **heterophylla** Guss.
Odsječci gornjih l. na rubu usječeno pilasti 3
- 3 Št. 4–8-zrakast; ovoj od 1 do 2 malena l. koji brzo otpadaju; bodlje p. kukaste. Poljska č. **arvensis** (Huds.) Lk.
Št. 5–12-zrakast; ovoj od većeg broja l.; bodlje p. nisu kukaste. (T. japonica) Obična č. **anthriscus** (L.) Gmel.

50. Myrrhoides Heist. — mjehurnjača
(Physocaulis (DC.) Tsch.)

Jednogod. zelen; st. ispod čvorova odebljala; l. trokutasti, trodijelni, rasječeni, pojedini odsječci dvostruko rasperani. Šume. (Physocaulis n.) Čvorasta m. **nodosa** (L.) Cann.

51. Chaerophyllum L. — krabljica

- 1 Liske velike, cjelovite, na rubu pilaste, jajoliko duguljaste; ovoja nema ili se sastoji od 1 do 2 l.; l. ovojčica lancetasti, trepavičavi; v. raskrečeni; cvj. bijeli. Vlažna mjesta. Mirisna k. **aromaticum** L.
Liske perasto usječene ili rasperane 2
- 2 Cvj. bijeli ili ružičasti 3
Cvj. žuti; jednogod. zelen; l. trostruko rasperani; ovoja nema; l. ovojčica lancetasti; p. s 5 izrazitih rebara. Sredoz. podr. Obojena k. **coloratum** L.
- 3 Lat. trepavičave; st. uglavnom jednako debela 4
Lat. gole; st. ispod čvorova odebljala (u svježem stanju!) 5
- 4 Držak p. sve do dna rascijepan; l. dvostruko rasperani, njihovi odsječci perasto rascijepani; p. 10–11 mm dug. Planin. livade. Vilarsova k. **villarsii** Koch
Držak p. samo na vrhu rascijepan; l. dvostruko trodijelni, njihovi odsječci krpasto usječeni; p. 6–10 mm dug. Vlažna mjesta, uz obale. (C. hirsutum) Čupava k. **cicutaria** Vill.

- 5 L. ovojčica goli; jednogod. zelen s vretenastim k.; st. u gornjem dijelu gola; l. 2–3 puta rasperani, njihovi odsječci perasto usječeni; cvj. bijeli. Lukovičasta k. **bulbosum** L.
L. ovojčica trepavičavi 6
- 6 Trajnica; l. trostruko rasperani, prileglo dlakavi, vršci lisaka produljeni, na rubu pilasti; p. 7–11 mm dug. Zlatna k. **aureum** L.
Dvogod. zelen; l. dvostruko rasperani, s obje strane prileglo dlakavi; p. 5–6 mm dug. (C. temulentum) Njišuća k. **temulum** L.

52. Anthriscus Pers. — krasuljica

- 1 Ovojčić većinom od 5 l.; dvogod. zeleni ili trajnice 2
Ovojčić od 2 do 5 l.; jednogod. zeleni 5
- 2 Št. 5–10-zrakasti; odsječci l. raskrečeni; st. gola ili baršunasta; p. linealno duguljast, većinom gusto bradavičav. Bradavičasta k. **fumarioides** (W. K.) Spr.
Št. 8–15-zrakasti 3
- 3 P. s kratkim, ostrim čekinjicama; trajnica; st. izbrazdana, u donjem dijelu većinom s ukočenim dlakama, u gornjem gola; l. odozgo goli, odozdo uz žile dlakavi, 3–4 puta rasperani. Lužnjačka k. **nemorosus** M. B.
P. goli i glatki 4
- 4 St. često u donjem dijelu hrapavo dlakava, u gornjem dijelu gola; rukavci i l. ovojčica na rubu vunenasto resasti; u pojedinom cvatu 6–12 p.; p. nalik na bocu. Šumska k. **sylvester** (L.) Hoffm.
St. gola ili uglavnom gola; rukavci i l. ovojčica na rubu trepavičavi; u pojedinom cvatu 2–6 valjkastih p. Pretplanin. podr. Sjajna k. **nitidus** (Wahlb.) Garcke
- 5 P. jajolik, prekriven malenim, prema unutra savijenim bodljicama; st. i zrake št. gole. (A. scandix, A. caucalis) Obična k. **vulgaris** Pers.
P. linealan 6
- 6 P. gol, sjajan. (*i kult.*) Prava k. **cerefolium** (L.) Hoffm.
P. s bodljastim čekinjicama. Čekinjasta k. **trichospermus** Schult.

53. Scandix L. — češljika

Jednogod. zelen; l. 2–4 puta rasperani, vršci linealni; kljun otprilike 4 puta dulji od p., s ledne strane sploten. Polja. Venerina č. **pecten veneris** L.

54. *Myrrhis* Mill. — čehulja

Trajnica; l. 2–3 puta rasperani; ovoja nema; l. ovojića lancetasti; cvj. bijeli; p. tamnosmeđi, sjajni. Pretplanin. podr. Mirisna č.
odorata (L.) Scop.

55. *Pleurospermum* Hoffm. — koromač

Snažna trajnica; l. 1–2 puta rasperani ili trodijelni i dvostruko rasperani; št. veliki; ovoj i ovojić od mnogo l. Austrijski k.
austriacum (L.) Hoffm.

56. *Grafia* Rchb. — grafija
(Hladnikia Koch)

Trajnica; st. gola i glatka; l. po obliku trokutasti, na 3 dijela rascijepani; cvj. bijeli. Bijela g.
golaka (Haecq.) Rchb.

57. *Physospermum* Guss. — doljan
(Danaa All.)

St. izbrazdana, pršljenasto razgranjena; l. ± dlakavi; p. 5–9 mm dugi. (Danaa v.) Pršljenasti d. **verticillatum** (W. K.) Vis.
St. iscrtkana, razgranjena; l. goli; p. 3–4 mm dugi. (Danaa a.) Goli d. **aquilegifolium** Koch

58. *Conium* L. — velika kukuta

Dvogod. zelen; st. posuta tamnomodrim praškom, često sa smeđocrvenim pjegama; l. ovojića kraći od pojedinog cvata; cvj. bijeli. Pjegava v. k. **maculatum** L.

59. *Smyrniunum* L. — lesandra

- 1 Gornji l. st. trodijelni, donji 2–3 puta trodijelni; ovojić vrlo kratak; cvj. zelenkasti. Sredoz. podr. Zelenkasta l. **olusatrum** L.
Gornji l. st. cjeloviti, većinom srcoliki ili obuhvaćaju st. 2
- 2 St. na bridovima usko okriljena; najgornji l. ušiljeni, na rubu izverugano pilasti. Okriljena l. **perfoliatum** L.
St. nije okriljena; najgornji l. tupi, na rubu blago nazubljeni ili cjelovitog ruba. Sredoz. podr. Okruglolisna l. **rotundifolium** Mill.

60. *Coriandrum* L. — korijandar

St. okrugla, fino iscrtkana, gola; p. crvenkastosmeđ. *Kult. i podivlj.* Sjetveni k. **sativum** L.

61. *Bifora* Hoffm. — smrdulja

Vršci gornjih l. končasto tanki; št. većinom 5-zrakasti; lat. obodnih cvj. veće od ostalih; v. mnogo duži od »ploče« (stylopodium); p. fino zrnat. Zrakasta s. **radians** MB.
Vršci gornjih l. lancetasti; št. većinom 2–3-zrakasti; lat. uglavnom jednake; v. jedva duži od »ploče«; p. grubo bradavičav. Bradavičava s. **testiculata** (L.) Spreng.

62. *Scaligeria* DC. — koprač

Dvogod. zelen; č. od sitnih, trokutastih zubaca; cvj. bijeli. Kamenjare sredoz. podr. Kretske k. **cretica** (Mill.) Boiss.

Podrazred: Sympetalae (sulatičnice)

O. većinom dvostruko, a lapovi često zakržljali ili razvijeni kao dlačice. Vj. redovno od sraslih lat.

Porodica: Plumbaginaceae

Trajnice ili polugrmovi s cjelovitim l. većinom skupljenim u ružicu (rozetu), bez palistića. Cvj. ž. višesimetrični; č. s 5 zubaca; vj. od 5 lat. koje su ponekad slobodne; pr. 5, a stoje ispred lat.; pl. 1, nadrasla, s 1 sjem. zametkom i redovno 5 v. ili stg.; p. suh.

Rodovi

- 1 Č. zelena, žljezdasta i duboko rascijepana na 5 dijelova; 1 v. s 5 stg. **Plumbago str. 247**
Č. bar u gornjem dijelu suhokožičasta; 5 v. 2
- 2 Cvj. skupljeni u terminalnu gl., obavijenu suhokožičastim br. **Armeria str. 248**
Cvj. raspoređeni u kovrčice 3
- 3 Stg. glavičaste **Goniolimon str. 248**
Stg. končaste (Stalice) **Limonium str. 248**

Vrste

1. *Plumbago* L. — vranjemil

Trajnica; l. st. lancetasti i obuhvaćaju st., na rubu fino nazubljeni; č. žljezdasta; vj. svijetloljubičast. Uz more. Europski v. **europaea** L.

2. *Goniolimon* Boiss. — vražemil

Grm; l. obrnuto jajoliki, na kratkoj peteljci, modrozeleni, s bijelim točkama; vj. crven. Dalmatinski v.

dalmaticum (Presl.) Rechb. f.

3. *Limonium* Mill. — mrižica

(*Statice* L.)

- 1 Cvj. žuti; br. končasto šiljaste, tankokožičaste; cvj. u gustim, jednostranim kl. na vrhu grana. Kamenita mjesta sredoz. podr. Sibasta m.

ferulaceum (L.) Mill.

Cvj. ljubičasti ili bjelkasti; br. većinom nisu šiljaste 2

- 2 Prizemni l. duguljasto jajoliki, razmjerno veliki, s izrazito perastom nervaturom; st. tek u gornjem dijelu razgranjena; cvj. ljubičasti. Slana mjesta uz more. (S. *limonium*) Uskolisna m.

angustifolium Tsch.

Prizemni l. lopatasti, maleni, bez žila ili su žile dlanoliko razgranjene; st. već od dna razgranjena 3

- 3 Vanjske br. čitave suhokožičaste; st. hrapavo bradavičasta; cvj. bjelkasti. Uz more. (S. *caspia*) Kaspijska m.

bellidifolium (Gouan) Dum.

Vanjske br. kožnate, sa suhokožičastim rubom; st. nije bradavičasta 4

- 4 St. je neznatno svinuta, a grane strše pod šiljastim kutom; l. lopatasti, tupi; č. uz žile dlakava. Uz more. (S. *virgata*) Maslinastolisna m.

oleifolium Mill.

St. i grane mrežasto amo tamo savijene, a grane strše pod gotovo pravim kutom 5

- 5 St. napadno savijena, kao i grane gola; l. goli; vanjska br. 4 puta kraća od unutarnje. Grebenasta obala sredoz. podr. Savitljiva m.

anfractum (Salmon) Mill.

St. gusto kratkodlakava; l. većinom gusto kratkodlakavi; vanjska br. najviše 3 puta kraća od unutarnje. Grebenasta obala sredoz. podr. Rešetkasta m. **cancellatum** (Bernh.) O. Kuntze

4. *Armeria* Willd. — babina svila

- 1 Vanjski l. ružice (rozete) široki i kratki, a unutarnji usko linealni . 2
Svi l. ružice jednaki 3

- 2 Cvj. blijedocrveni; vanjski l. 2 – 6 mm široki; gl. 20 mm širioke (ili šire). Planin. podr. Sivkasta b. s. **canescens** Host

Cvj. bijeli; vanjski l. do 15 mm široki; gl. 10 – 15 mm široke. Sredoz. podr. Dalmatinska b. s. **dalmatica** Beck

- 3 L. linealni, s 1 žilom, na rubu trepavičavi; cvjetne stapke iste duljine kao i cijev č.; lat. crvenoljubičaste. Pješčana mjesta. Obična b. s. **vulgaris** Willd.

L. linealno lancetasti ili linealni, unutarnji s 2, a vanjski s više žila, goli; cvj. stapke za polovinu kraće od cijevi č.; cvj. tamnocrveni. Planin. pašnjaci. Planinska b. s. **alpina** (DC) Willd.

Porodica: *Pyrolaceae*

Trajnice s cjelovitim l. (ponekad su l. razvijeni u obliku malih ljusaka), bez palistića. Cvj. ž. višesimetrični; lapova i lat. 4 – 5, pr. dvostruko više; pl. 1, nadrasla, s mnogo sjem. zametaka; p. je tobolac.

Rodovi

Umjesto l. žučkastosmeđe ljuske; čitava b. blijeda

Monotropa str. 249

B. sa zelenim, zimzelenim l.

Pyrola str. 249

Vrste

1. **Monotropa** L. — bezlistac

Cvj. blijedožučkasti; k. mrežoliko isprepleten. Šume. Obični b. **hypopitys** L.¹

2. **Pyrola** L. — kruščica

(inkl. *Orthilia* Rafin., *Moneses* Salisb.)

- 1 Cvj. pojedinačni, bijeli; l. okruglasto lopatasti ili jajoliki. Šume. (Moneses u.) Jednocvjetna k. **uniflora** L.

Cvj. u gr. 2

- 2 Gr. jednostrani; l. šiljasti; cvj. zelenkastobijeli. Šume. (*Orthilia* s.) Kijajuća k. **secunda** L.

Gr. nisu jednostrani; l. tupi 3

- 3 V. ravan; pr. jednolično skupljeni oko v. 4

V. prema dolje svinut, a pr. prema gore 5

- 4 V. u gornjem dijelu odebljao, koso postavljen; stg. viri iz vj. Šume. Srednja k. **media** Sw.

V. nije u gornjem dijelu odebljao, uspravan; stg. zatvoren unutar vj. Šume. Mala k. **minor** L.

¹ Obuhvaća nekoliko oblika.

- 5 Lapovi lancetasti, na vršku previnuti, dulji nego što su široki; cvj. bijeli. Šume. Okruglolisna k. **rotundifolia L.**
Lapovi jajoliki, jednake širine i duljine; cvj. zelenkasti. Šume. Zelenkasta k. **chlorantha Sw.**

Porodica: Ericaceae

Drvenaste b. s cjelovitim l. bez palistića. Cvj. ♂, višesimetrični; lapova i lat. 4–5; pr. dvostruko više, prirasli na cvjetišće; pl. l. podrasla ili nadrasla; p. je tobolac, boba ili koštunica.

Rodovi

- 1 Pl. podrasla; p. je boba; l. plosnati ili na rubu previnuti
Vaccinium str. 252
Pl. nadrasla 2
- 2 Po 4 lapa i lat. i 8 pr.; l. ljuskavi ili igličasti 3
Po 5 lapova i lat., a pr. 5 ili 10; l. plosnati ili na rubu previnuti 4
- 3 Vj. duži od č.; vanjske č. nema **Erica str. 251**
Vj. kraći od č.; č. ružičasta ili bijela, a izvana ima zelenu vanjsku č.; a. s privjescima **Calluna str. 251**
- 4 5 pr.; l. nasuprotni; planin. b. **Loiseleuria str. 251**
10 pr.; l. izmjenični 5
- 5 Vj. ljevkast ili koturast, crven ili ružičast 6
Vj. okrugao ili zvonolik, bijele boje ili samo ružičasto nahukan 7
- 6 Vj. koturast, s vrlo kratkom cijevi, pravilan, ružičast; 1–3 cvj. zajedno
Rhodothamnus str. 251
Vj. ljevkast, s valjkastom cijevi, donekle nepravilan, crven (iznimno bijel); cvj. u štitastim gr. **Rhododendron str. 250**
- 7 Veliki grmovi ili drveće; l. veliki; p. je mnogosjemena boba
Arbutus str. 251
Niski, polegli grmići; l. maleni; p. je koštunica s 5 s. **Arctostaphylos str. 251**

Vrste

1. **Rhododendron L.** — sleč, pjenišnik
L. na rubu trepavičavi, odozdo žljezdasto istočkani. Planin. i pretplanin. podr., vapnenačka podloga. Dlakavi s. **hirsutum L.**
L. na rubu goli, odozdo rdasto ljuskavi. Planin. podr., silikatna podloga. Hrdasti s. **ferrugineum L.**

2. **Loiseleuria Desv.** — odur

Patuljasti, polegli grm s kožnatim, na rubu previnutim l.; cvj. ružičasti. Planin. podr. (Azalea p.) Polegli o. **procumbens (L.) Desv.**

3. **Rhodothamnus Rchb.** — patuljasti sleč

Nizak grm s kožnatim, na rubu pilasto trepavičavim l.; cvj. na dugim, žljezdasto dlakavim stapkama; a. crnocrvene. Planin. podr., vapnenačka podloga. »Patuljasti s.« **chamaecistus (L.) Rchb.**

4. **Arbutus L.** — planika

L. kožnati, sjajni, jajoliki, na rubu fino pilasti; cvj. bijeli, pojavljuju se zimi; bobe velike, crvene. Sredoz. podr. »Planika« **unedo L.**

5. **Arctostaphylos Adans.** — medvjетка

Polegli grmić; l. kožnati, zimzeleni, duguljasto jajoliki; lat. bijele ili ružičaste, iznutra dlakave. Šume, naročito u planin. podr. Zimzelena m. **uva ursi (L.) Spr.**

6. **Calluna Salisb.** — vrijes

Grm s trobridastim l.; cvj. ružičasti, malokad bijeli, pojavljuju se u jesen. Vrištine, kisela podloga (površinski isprano tlo). Obični v. **vulgaris (L.) Hull**

7. **Erica L.** — crnjuša

- 1 Cvj. bijeli; a. zatvorene unutar vj., pri dnu s privjescima; visoki grm. Sredoz. podr. Velika c. **arborea L.**
Cvj. crveni; a. vire iz vj. i nemaju privjesaka 2
- 2 Lapovi lancetasto duguljasti, te najviše dvostruko kraći od vrčasto cjevastog vj. Vapnenačka i serpentina podloga. (E. herbacea) Pro-ljetna c. **carnea L.**
Lapovi jajoliki, više nego dvostruko kraći od zvonolikog vj.; b. sredoz. podr. 3
- 3 U pršljenima po tri oko 5 mm dugih l., odozgo lako hrptastih, a odozdo s neizrazitim brazdom. Šikare i kamenita mjesta sredoz. podr. (E. manipuliflora) Primorska c. **verticillata Forsk.**
U pršljenima 3–5 l., 8–10 mm dugih, koji su odozgo ravni a odozdo s dubokom brazdom. Šikare i kamenita mjesta sredoz. podr. Mnogocvjetna c. **multiflora L.**

8. *Vaccinium* L. — borovnica

- 1 L. zimzelena, na rubu previnuta, odozdo točkasti; bobice crvene; cvj. zvonolik, bijel ili crvenkast. Šume. »Bрусница«. *vitis idaea* L.
L. otpadaju; bobice crne; cvj. okruglasto jajolik 2
- 2 L. jajoliki, na rubu fino pilasti, s obje strane zeleni; grane oštro bridaste, zelene; cvj. blijedozeleni, crvenkasto nahukani. Šume. Obična b. *myrtillus* L.
L. obrnuto jajoliki, cjelovitog ruba, odozdo modrikasto zeleni; grane okrugle, sivosmeđe; cvj. bijeli ili crvenkasti. Močvarna mjesta, vrištine i sl. Močvarna b. *uliginosum* L.

Porodica: *Empetraceae*

Maleni, zimzelena grmovi s cjelovitim, izmjeničnim l., bez palistića. Cvj. maleni, oo ili poligamni; lapova, lat. i pr. 3; pl. 1, nadrasla; p. je koštunica.

Rod

L. odozdo s dubokom, bijelom, uzdužnom brazdom
Empetrum str. 252

Vrsta

1. *Empetrum* L. — mahunica

L. duguljasto linealni; lat. malene, ružičaste; koštunica okrugla, crne boje. Kamenita mjesta planin. podr. Crna m. *nigrum* L.

Porodica: *Primulaceae*

Trajnice ili zeleni s redovno cjelovitim l., bez palistića. Cvj. ž, višestruki; lapova, lat. i pr. 4 do 7 (većinom 5); pl. 1, nadrasla (malokad napola podrasla), s 1 v. i 1 stg.; p. je tobolac koji se redovno otvara.

Rodovi

- 1 Vršci lat. prema natrag svinuti i mnogo dulji od cijevi cvj.; b. s okruglastim gomoljem, te prizemnim l. i cvj. *Cyclamen* str. 255
Vršci lat. nisu prema natrag svinuti; b. bez gomolja 2
- 2 Vodene b.; l. ispod vode, češljasto rasperani, u pršljenima
Hottonia str. 254
Kopnene b. s cjelovitim l. 3

- 3 St. bez l. (l. prizemni); cvj. pojedinačni ili u štitastim cvatovima . 4
St. nosi l.; cvj. u gr., metlicama ili pojedinačno u pazušcima l. . 6
- 4 Vršci lat. rascijepani na brojne, linealne odsječke; b. planin. podr.
Soldanella str. 254
Vršci lat. cjeloviti ili samo na 2 dijela rascijepani 5
- 5 Cijev cvj. jajolika, na vrhu sužena; cvj. maleni, bijeli ili ružičasti
Androsace str. 254
Cijev cvj. valjkasta, produžena; cvj. žuti, crveni ili ljubičasti (samo iznimno bijeli)
Primula str. 253
- 6 Pl. napola podrasla; cvj. maleni, bijeli, u gr.; uz 5 fertilnih još i 5 sterilnih pr.
Samolus str. 256
Pl. nadrasla 7
- 7 Trajnice s razmjerno velikim, žutim cvj. *Lysimachia* str. 255
Zeleni; cvj. pojedinačni, u pazušcu l., nikada žuti 8
- 8 Vj. dulji od č.; l. jajoliki, sjedeći *Anagallis* str. 255
Vj. kraći od č. 9
- 9 L. nasuprotni; tobolac se otvara zaklopcima *Asterolinon* str. 255
L. izmjenični; tobolac se otvara malenim poklopcem
Centunculus str. 256

Vrste

1. *Primula* L. — jaglac

- 1 L. u pupu prema unutra (naprijed) smotani, stariji plosnati, ± mesnati i nisu naborani 2
L. u pupu prema natrag smotani te ± mrežoliko naborani 5
- 2 Cvj. žuti, mirisavi; č. i cvjetne stapke prekrivene brašnastom prevlakom. Vapnenačka podloga planin. podr. Planinski j. *auricula* L.
Cvj. živo crveni ili ljubičasti 3
- 3 L. obrnutotrokutasti, cjelovita ruba a na vrhu s 3–9 velikih, oštarih zubaca, gotovo goli, sjajni, kožasti; b. s l, malokad s 2 cvj. Planin. pašnjaci, mjesta gdje se topi snijeg. Patuljasti j. *minima* L.
L. nisu obrnutotrokutasti, a vrh im nije izrazito različit od stranica 4
- 4 Rub l. cjelovit, hrskavičavo odebljao, gusto zljedastodlakav; l. goli; batvo 0,5–7 cm visoko, s 1 ili 2 cvj. Vapnenačke stijene i kameniti obronci (Lička Plješevica). Vulfenov j. *wulfeniana* Schott
Rub l. većinom nazubljen (malokad cjelovit), fino dlakav; l. mesnati, ljepljivo dlakavi; batvo 1,5–8 cm visoko, s 1–3 cvj. Vapnenačke stijene i kameniti obronci planin. i pretplan. područja. Kitajbelov j. *kitabeliana* Schott

- 5 Cvj. pojedinačni, prizemni; l. odozdo gusto dlakavi; vj. žut, u ždrijelu s 5 tamnih pjega. Livade, rubovi šuma. (P. acaulis) Rani j. **vulgaris** Huds.
Cvj. u št. koji stoje na stapkama 6
- 6 Cvj. crveni (iznimno bijeli); l. odozdo brašnasto bijeli 7
Cvj. žuti 8
- 7 Št. s većim brojem cvj.; zupci č. jajoliki. Vlažne livade. Brašnasti j. **farinosa** L.
Št. s malo cvj.; zupci č. lancetasti. Planin. livade, silikatna podloga. Dugocvjetni j. **longiflora** Wulf.
- 8 Cvj. blijedožuti; l. odozdo uz žile dlakavi. Planin. i pretplanin. livade. Blijedožuti j. **elatior** (L.) Hill
Cvj. tamnožuti 9
- 9 L. odozdo zeleni ili sivo pustenasti, pri dnu nikada srcoliki. Livade. Proletni j. **veris** L.¹
L. odozdo dlakavi i bijelo pustenasti (dlake razgranjene, duge i isprepletene), pri dnu srcoliki. Stupasti j. **columnae** Ten.
- 2. Androsace** L. — mužika, oklep
St. i cvjetne stapke gole; l. linealno lancetasti, šiljasti; cvj. bijeli. Planin. i pretplanin. podr., vapnenačka podloga. Mliječnobijela m. **lactea** L.
St. i cvjetne stapke dlakave, dlake člankovite; l. lancetasti, na čitavoj površini dlakavi, cjelovitog ruba i pri dnu suženi; cvj. bijeli ili ružičasti, u ždrijelu crveni ili žuti. Vapnenačka podloga planin. podr. Vlasnata m. **villosa** L.
- 3. Soldanella** L. — pasvica
St. s 1 cvj.; vj. nema s unutarnje strane ljsaka, crvenoljubičast, iznutra s ljubičastim prugama; l. okruglasti, pri dnu srcoliki. Planin. podr., mjesta gdje se topi snijeg. Majušna p. **pusilla** Baumg.
St. s 2 – 5 cvj.; vj. ima s unutarnje strane ljuskice, ljubičastomodre boje; l. okruglasto bubrežasti. Planin. podr., mjesta gdje se topi snijeg. Planinska p. **alpina** L.
- 4. Hottonia** L. — rebratica
Vodena b.; cvj. bijeli ili blijedoljubičasti. Stajačice. Močvarna r. **palustris** L.

¹ Obuhvaća više oblika.

5. Cyclamen L. — ciklama, skrižalina

- 1 Slobodni vršci vj. pri dnu polumjesečasto uškasti; l. srcoliki, često 5-kutasti; cvj. se pojavljuju u jesen, bijeli su ili crvenkasti; stapke koje nose p. spiralno smotane. Napuljska c. **neapolitanum** Ten.
Slobodni vršci vj. nisu pri dnu polumjesečasto uškasti 2
- 2 L. cjelovitog ruba ili fino nazubljeni, okruglasto srcoliki; cvj. mirisavi, ružičastocrveni, pojavljuju se ljeti. Šume. (C. europaeum) Šumska c. **purpurascens** Mill.
L. na rubu grubo uglato izverugani, srcoliko trokutasti; cvj. bez mirisa, grimizocrveni, pojavljuju se u proljeće. Sredoz. podr. Primorska c. **repandum** S. S.
- 6. Lysimachia** L. — protivak
- 1 St. puzava; cvj. pojedinačni, u pazušcu l.; l. nasuprotni 2
St. uspravna; cvj. u pšt. koji se nalaze u pazušcu l. 3
- 2 L. okruglasto srcoliki, tupi; lapovi srcoliki, ušiljeni. Livade. »Metiljeva trava«. **nummularia** L.
L. jajoliki, šiljasti; lapovi linealno štapičasti. Vlažne šume. Šumski p. **nemorum** L.
- 3 Lapovi crveno obrubljeni; lat. na rubu gole; l. odozdo fino dlakavi. Vlažna mjesta. Obični p. **vulgaris** L.
Lapovi nisu crveno obrubljeni; lat. na rubu trepavičave; l. odozdo redovno crveno istočkani. Točkasti p. **punctata** L.
- 7. Asterolinon** Hffgg. et Lk. — zvjezdolan
Niska zelen s nježnom st.; l. ušiljeni, lancetasti; cvj. u pazušcu l., bijeli. Sredoz. podr. (Lysimachia l. st.) »Zvjezdolan«. **linum stellatum** (L.) Duby
- 8. Anagallis** L. — krivičica, krika
- 1 Lat. na vrhu redovno ravno odrezane, modre (ždrijelo tamnocrveno), na prednjem rubu pilasto izverugane; cvj. stapke za vrijeme cvatnje znatno dulje od br. (A. arvensis var. gentianoides Beck) Odrezana k. **gentianeae** (Beck) Domac
Lat. na vrhu široko zaobljene 2
- 2 Prednji rub lat. gusto žljezdasto dlakav, cjelovit ili slabo izverugan; cvj. stapke za vrijeme cvatnje dulje od br.; lat. najčešće crvene. (A. phoenicea) Poljska k. **arvensis** L.
Prednji rub lat. rijetko žljezdasto dlakav, pilasto izverugan; cvj. stapke za vrijeme cvatnje jednako duge kao br.; lat. modre. (A. foemina) Modra k. **coerulea** Schreb.

9. *Centunculus* L. — majuska

Vrlo malena, jednogod. zelen; l. jajoliki; cvj. vrlo maleni, bijeli ili crvenkasti, sjedeći. Vlažne livade, podvodna mjesta. Sitna m.

minimus L.

10. *Samolus* L. — opojan

Trajnica s duguljastim, tupim l.; cvj. maleni, bijeli, u gr. Vlažna mjesta. Bijeli o. *valerandi* L.

Porodica: *Cuscutaceae*

Parazitske b. bez zelenih l. (umjesto njih ponekad male ljuščice), blijede ili crvenkastožučkaste. Cvj. maleni, neugledni, višesimetrični, redovno peteročlani.

Rod

Cvj. s unutarnje strane ispod pr. s malenim ljuščicama

Cuscuta str. 256

Vrste

1. *Cuscuta* L. — vilina kosa

1 1 v. s glavičastom stg.; po 1–3 cvj. u kratkim kl.; a. srcolike, f. neo-bično kratki; parazit na grmlju i drveću. Jednokratna v. k.

monogyna Vahl.

2 v. 2

2 V. jednako dugi ili kraći od pl.; ljuščice vj. uspravne 3

V. dulji od pl.; ljuščice vj. međusobno prilegle 4

3 Parazit na lanu; st. nerazgranjena; cijev vj. dvostruko dulja od vršaka. Lanova v. k.

epilinum Weihe

Parazit na različitim b.; st. razgranjena; cijev vj. jednako duga kao vršci. Europska v. k.

europaea L.

4 Lapovi tupi; cijev vj. zvonolika, kraća od vršaka; vršci lapova i lat. nabrekli, često kukuljičasti. Tenoreova v. k.

tenorii Engelm.

Lapovi šiljasti; cijev vj. cjevasta, duža od vršaka; vršci lapova i lat. nisu nabrekli. Parazit na različitim b., naročito na usnačama i bročikama. V. k. majčine dušice.

epithimum L.

Porodica: *Convolvulaceae*

Trajnice ili zeleni kojih se st. često povija. L. izmjenični. Cvj. ♂, višesimetrični. Lapova, lat. i pr. po 5 (malokad 4); pl. 1, nadrasla, s 1–2 stg.; p. se otvara.

Rodovi

Č. obavijena s 2 velika pricvjetna l.

Calystegia str. 257

Č. nije obavijena s 2 l.; krpe stg. nitaste, kijačaste ili glavičaste

Convolvulus str. 257

Vrste

1. *Convolvulus* L. slak

1 St. se ne povija; l. pretežno lancetasti, nikada kopljasti ili dlanasto razdijeljeni 2

St. se povija ili puže; l. kopljasti, dlanasto razdijeljeni ili srcoliki 4

2 Jednogod. b.; l. obrnuto jajoliki ili jajoliko lancetasti; vj. bijel s modrim rubom i žutom cijevi. Sredoz. podr. Trobojni s. *tricolor* L.

Trajnice ili maleni grmovi; l. pretežno lancetasti; vj. bijel ili ružičast 3

3 Maleni grm; cvj. bijeli, u terminalnim gl. Stijene uz more, sredoz. podr. Srebroliki s. *cneorum* L.

Zeljasta trajnica s odrvenjelim podankom; cvj. ružičasti. Ružičasti s. *cantabricus* L.

4 L. kopljasti, nikada dlanasto razdijeljeni; p. gol. Poljski s.

arvensis L.

Donji l. srcoliko jajoliki, gornji dlanasto razdijeljeni 5

5 St. i l. prekriveni prileglim, svilenasto srebrnim dlakama. Kamenita mjesta sredoz. podr. Fini s. *elegantissimus* Mill.

St. i l. s oštrim stršćim dlakama. Sredoz. podr. Oštrodlakavi s. *althaeoides* L.

2. *Calystegia* R. Br. — ladolež

1 St. polegla; l. bubrežasti, gotovo mesnati; cvj. blijedoružičasti. Pješčana mjesta uz more. (*Convolvulus* s.) Pješčarski l.

soldanella (L.) R. Br.

St. produljena i povija se; l. streličasti; cvj. vrlo veliki, redovno bijeli 2

2 Pricvjetni l. plosnati, te ne prekrivaju potpuno šiljaste lapove. Obični l. *sepium* (L.) R. Br.

Pricvj. l. naduti, te potpuno prekrivaju tupe lapove. Šumski l. *sylvestris* (Willd.) R. S.